

Informacijos suvestinė

ELEKTRONINĖ KOMERCIJA IR SUTARTINIAI ĮSIPAREIGOJIMAI

Elektroninės komercijos reguliavimas yra vienas iš Direktyvos 2000/31/EB¹ dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje pagrindinių tikslų. Šioje direktyvoje nustatytos taisyklės dėl informacinės visuomenės paslaugų teikėjų įsisteigimo ir informacijos, taip pat dėl tarpinių paslaugų teikėjų atsakomybės.

Vis dėlto elektroninė komercija susijusi su įvairiomis ekonominėmis sritimis, kaip antai azartiniai lošimai, klausimai, susiję su kartelių teisės reglamentuojamais susitarimais ar praktika, kurios nepatenka į minėtos direktyvos taikymo sritį (žr. Elektroninės komercijos direktyvos 1 straipsnio 5 dalį dėl tikslo ir taikymo srities). Be to, autorių teisės ir gretutinės teisės, prekių ženklų teisė, vartotojų apsauga ir asmens duomenų apsauga patenka į elektroninės komercijos sritį, tačiau jas reglamentuoja specialios direktyvos ir reglamentai.

Šioje informacijos suvestinėje pateikiama su atitinkamais klausimais susijusios jurisprudencijos apžvalga. Šiuo tikslu pagrindiniai sprendimai, susiję su šiomis įvairiomis sritimis, yra suskirstyti į du skyrius: pirmajame nagrinėjami aspektai, susiję su šalių sutartiniais įsipareigojimais, o antrajame – elektroninės komercijos reguliavimas.

¹ 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos direktyva) (OL L 178, 2000 7 17, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 25 t., p. 399).

I. Šalių sutartiniai santykiai

1. Sutarties sudarymas

2012 m. liepos 5 d. Sprendimas „Content Services“ (C-49/11, ECLI:EU:C:2012:419)

Įmonė *Content Services*, kuri turėjo filialą Manheime (Vokietija), siūlė įvairias paslaugas interneto svetainėje, kurioje informacija buvo pateikiama vokiečių kalba ir kuri taip pat buvo prieinama Austrijoje. Per šią svetainę, be kita ko, buvo galima pasisiųsti nemokamos programinės įrangos ar mokamos programinės įrangos bandomųjų versijų. Prieš pateikdami užsakymą interneto vartotojai turėjo užpildyti registracijos formą ir atitinkamą registracijos formos vietą pažymėti varnele, kad pareikštų, jog sutinka su bendromis prekybos sąlygomis ir atsisako sutarties atsisakymo teisės.

Ši informacija vartotojams nebuvo tiesiogiai nurodoma. Vis dėlto jie galėjo ją pamatyti paspaudę sutarties sudarymo svetainėje esančią nuorodą. Nepažymėjus minėta varnele buvo neįmanoma sudaryti sutarties. Paskui atitinkamas vartotojas iš *Content Services* gaudavo elektroninį laišką, kuriame nebuvo jokios informacijos apie sutarties atsisakymo teisę, bet būdavo tik nuoroda, kur tokia informacija gali būti prieinama. *Oberlandesgericht Wien* (Vienos aukštesnysis apygardos teismas, Austrija) pateikė Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą dėl Direktyvos 97/7/EB² 5 straipsnio 1 dalies išaiškinimo. Jis siekė išsiaiškinti, ar komercinė praktika, kurią taikant šioje nuostatoje numatyta informacija vartotojams tampa prieinama tik paspaudus atitinkamos įmonės interneto svetainėje esančią nuorodą, atitinka šios nuostatos reikalavimus.

Anot Teisingumo Teismo, Direktyvos 97/7/EB 5 straipsnio 1 dalis aiškintina taip, kad tokia komercinė praktika neatitinka šios nuostatos reikalavimų, nes ši įmonė tokios informacijos „neteikia“, o vartotojas jos „negauna“, ir kad interneto svetainės negalima pripažinti „patvariąja laikmena“.

Iš tiesų vartotojas turi gauti šios informacijos patvirtinimą, nereikalaujant iš jo jokio aktyvaus veiksmo šiuo atžvilgiu. Be to, tam, kad interneto svetainę būtų galima laikyti patvariąja laikmena, ji turi užtikrinti vartotojui, kaip ir popierinė laikmena, kad jis turi šioje nuostatoje nurodytą informaciją, kad prirėkus galėtų įgyvendinti savo teises. Ji turi leisti vartotojui išsaugoti jam asmeniškai skirtą informaciją, užtikrinti, kad jos turinys nebus pakeistas ir kad ji bus prieinama reikiamą laiką, ir suteikti galimybę atgaminti nepakitusių informaciją (35, 42, 43, 50, 51 punktai ir rezoliucinė dalis).

2017 m. sausio 25 d. Sprendimas „BAWAG“ (C-375/15, ECLI:EU:C:2017:38)³

BAWAG bankas, kuris vykdė savo veiklą Austrijos teritorijoje, naudojo standartinę sutarties sąlygą, kad vartotojai galėtų naudotis bankininkystės paslaugomis internetu (elektroninė bankininkystė).

Remiantis tokia sąlyga, „pranešimai ir išrašai, kuriuos bankas turi perduoti klientui arba su kuriais turi suteikti galimybę susipažinti, klientui sutikus naudotis elektronine bankininkyste, įteikiami paštu arba elektroninėmis priemonėmis“. Informacija galėjo būti perduodama naudojantis elektroninio pašto dėžute, integruota elektroninės bankininkystės interneto svetainėje. Vartotojai galėjo peržiūrėti, atgaminti ir atsisiųsti tokius pranešimus. Į vartotojams skirtą interneto svetainės elektroninio pašto dėžutę išsiųsti pranešimai likdavo joje nepakeisti ir nepanaikinti šių vartotojų informavimo tikslus atitinkančiu laikotarpiu, todėl su jais buvo galima susipažinti ir jie galėjo būti atkurti nepakitę elektroniniu

² 1997 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB dėl vartotojų apsaugos, susijusios su nuotolinės prekybos sutartimis (OL L 144, 1997 6 4, p. 19; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 3 t., p. 319).

³ Šis sprendimas buvo pristatytas 2017 m. Metiniame pranešime, p. 72.

būdu arba išspausdinami. Tačiau vartotojai nebuvo informuojami kitu būdu apie naujo pranešimo gavimą.

Oberster Gerichtshof (Aukščiausiasis Teismas, Austrija) kreipėsi į Teisingumo Teismą, kad išsiaiškintų, ar Direktyvos 2007/64/EB⁴ 41 straipsnio 1 dalį, siejamą su tos pačios direktyvos 36 straipsnio 1 dalimi, reikia aiškinti taip, kad informacija, kuri perduodama naudojantis elektroninio pašto dėžute, integruota elektroninės bankininkystės platformoje, yra „suteikiama patvariąja laikmena“.

Kaip nusprendė Teisingumo Teismas, tam tikros interneto svetainės turi būti laikomos „patvariosiomis laikmenomis“, kaip tai suprantama pagal minėtos direktyvos 4 straipsnio 25 punktą (43–45 punktai).

Vis dėlto bendrosios sutarties sąlygų pakeitimai, apie kuriuos mokėjimo paslaugų teikėjas šių paslaugų naudotoją informuoja per elektroninės bankininkystės interneto svetainės elektroninio pašto dėžutę, gali būti laikomi pateiktai naudojant patvariąją laikmeną tik tuomet, jei įvykdytos dvi sąlygos:

- ši interneto svetainė leidžia šiam naudotojui saugoti ir atgaminti informaciją, kad per reikiamą laiką jis galėtų prie jos prieiti,
- perduodamas šią informaciją mokėjimo paslaugų teikėjas imasi aktyvių veiksmų, skirtų šiam naudotojui pranešti, kad galima susipažinti su minėta informacija.

Tokį elgesį gali sudaryti laiško arba elektroninio laiško išsiuntimas vienu iš šių paslaugų naudotojo adresų, kurį jis paprastai naudoja ryšiams su kitais asmenimis palaikyti ir kurį šalys susitarė naudoti mokėjimo paslaugų teikėjo ir šio naudotojo sudarytoje bendrojoje sutartyje. Vis dėlto taip pasirinktu adresu negali būti adresas, priskirtas minėtam naudotojui banko interneto svetainėje, kurį administruoja mokėjimo paslaugų teikėjas (51, 53 punktai ir rezoliucinė dalis).

2. Taikytina teisė / Teismų jurisdikcija

2016 m. liepos 28 d. Sprendimas „Verein für Konsumenteninformation“ (C-191/15, EU:C:2016:612)⁵

Įmonė *Amazon EU Sàrl*, įsteigta Liuksemburge, elektroniniu būdu pardavinėjo prekes vartotojams skirtingose valstybėse narėse. Pagrindinėje byloje Austrijos vartotojų interesų apsaugos asociacija (*Verein für Konsumenteninformationen*) remdamasi Direktyva 2009/22/EB⁶ pateikė ieškinį dėl uždraudimo ir nurodė, kad *Amazon* naudojamos sutarties sąlygos prieštarauja teisiniams draudimams arba gerai praktikai.

Oberster Gerichtshof (Aukščiausiasis Teismas, Austrija), į kurį kreipėsi Austrijos asociacija, siekė išsiaiškinti, ar sąlyga, numatyta elektroninės komercijos profesionalo ir vartotojo sutarties bendrosiose pardavimo sąlygose, pagal kurią ši sutartis reglamentuojama pagal valstybės narės, kur šis profesionalas turi buveinę, teisę, yra nesąžininga pagal Direktyvos 93/13/EEB⁷ 3 straipsnio 1 dalį. Be to, *Oberster*

4 2007 m. lapkričio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2007/64/EB dėl mokėjimo paslaugų vidaus rinkoje, iš dalies keičianti direktyvas 97/7/EB, 2002/65/EB, 2005/60/EB ir 2006/48/EB ir panaikinanti Direktyvą 97/5/EB (OL L 319, 2007 12 5, p. 1).

5 Šis sprendimas buvo pristatytas 2016 m. Metiniame pranešime, p. 42.

6 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/22/EB dėl ieškinių dėl uždraudimo ginant vartotojų interesus (OL L 110, 2009 5 1, p. 30).

7 1993 m. balandžio 5 d. Tarybos direktyva 93/13/EEB dėl nesąžiningų sąlygų sutartyse su vartotojais (OL L 95, 1993 4 21, p. 29; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 2 t., p. 288).

Gerichtshof iškėlė klausimą, ar įmonės asmens duomenų tvarkymui, remiantis Direktyvos 95/46/EB⁸ 4 straipsnio 1 dalies a punktu, taikoma valstybės narės, į kurią ši įmonė nukreipia savo veiklą, teisė.

Teisingumo Teismo teigimu, reglamentai „Roma I“⁹ ir „Roma II“¹⁰ aiškintini taip, kad tokiam ieškiniui dėl uždraudimo taikytina teisė turi būti nustatoma pagal reglamento „Roma II“ 6 straipsnio 1 dalį, nes žala teisinei tvarkai atsiranda naudojant nesąžiningas sąlygas. Teisė, taikytina vertinant pateiktą sutarties sąlygą, turi būti nustatoma pagal reglamentą „Roma I“, nesvarbu, ar šis vertinimas atliekamas nagrinėjant individualų, ar kolektyvinį ieškinį.

Vis dėlto iš reglamento „Roma I“ 6 straipsnio 2 dalies matyti, kad taikytina teisė turi būti pasirenkama nepažeidžiant imperatyvių nuostatų, numatytų valstybės, kur gyvena vartotojai, kurių interesai ginami ieškiniu dėl uždraudimo, teisėje. Šios nuostatos gali apimti tas, kuriomis perkeliama Direktyva 93/13/EEB, jei jomis užtikrinamas aukštesnis vartotojo apsaugos lygis (59, 60 punktai, rezoliucinės dalies 1 punktas).

Taigi nuostata, dėl kurios nebuvo atskirai derėtasi ir pagal kurią nuotolinės prekybos sutartį su vartotoju reglamentuoja šio profesionalo buveinės valstybės narės teisė, yra nesąžininga pagal Direktyvos 93/13/EEB 3 straipsnio 1 dalį, jei šis vartotojas dėl jos suklaidinamas, nes jam sudaromas įspūdis, kad sutarčiai taikoma tik šios valstybės narės teisė, ir jis neinformuojamas apie tai, kad taip pat turi teisę į apsaugą, užtikrinamą pagal teisės, kuri būtų taikoma nesant šios sąlygos, imperatyvias nuostatas (71 punktas, rezoliucinės dalies 2 punktas).

Be to, Direktyvos 95/46/EB 4 straipsnio 1 dalies a punktas aiškintinas taip, kad asmens duomenų tvarkymą, kurį atlieka elektroninės komercijos įmonė, reglamentuoja valstybės narės, į kurią ši įmonė nukreipia savo veiklą, teisė, jeigu paaiškėja, kad ši įmonė tvarko nagrinėjamus duomenis šioje valstybėje esančiam padalinii vykdamas veiklą. Reikia įvertinti ir subjekto nuolatinumo laipsnį, ir tai, kiek realiai vykdoma veikla nagrinėjamoje valstybėje narėje (76, 77, 81 punktai, rezoliucinės dalies 3 punktas).

2010 m. gruodžio 7 d. (didžioji kolegija) Sprendimas „Pammer ir Alpenhof“ (C-585/08 ir C-144/09, ECLI:EU:C:2010:740)¹¹

Sujungtos bylos *Pammer ir Alpenhof*, susijusios su dviem pagrindiniais ginčais dėl panašių klausimų. *Pammer* byla susijusi su vartotoju, gyvenančio Austrijoje, ir krovinių laivų įmonės, įsteigtos Vokietijoje, ginču dėl kelionės kainos atlyginimo; vartotojas skundėsi, kad laivas ir kelionės eiga neatitiko agentūros, kuri yra tokias keliones siūlanti tarpininkė, taip pat įsteigtos Vokietijoje, interneto svetainėje pateikto aprašymo.

Austrijos pirmosios instancijos teismas manė esąs kompetentingas. Tačiau apeliacinis teismas pripažino, kad Austrijos teismai neturi jurisdikcijos. Prejudiciniu klausimu *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, Austrija) siekė išsiaiškinti, kaip aiškinti sąvoką sutartis, kurioje už įskaitytą kainą numatyta kelionė ir nakvynė, numatytą 15 straipsnio 3 dalyje, kuriai taikomos Reglamento (EB) Nr. 44/2001¹² II skyriaus 4 skirsnio nuostatos. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekė išsiaiškinti, ar faktas, kad Austrijos vartotojas kelione susidomėjo apsilankęs agentūros tarpininkės interneto svetainėje, nors kelionė nebuvo užsakyta internetu, yra pakankamas, kad būtų nustatyta Austrijos teismų jurisdikcija.

8 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, 1995 11 23, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 15 t., p. 355).

9 2008 m. birželio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 593/2008 dėl sutartinės prievolės taikytinos teisės (Roma I) (OL L 177, 2008 7 4, p. 6).

10 2007 m. liepos 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 864/2007 dėl nesutartinės prievolės taikytinos teisės (Roma II) (OL L 199, 2007 7 31, p. 40).

11 Šis sprendimas buvo pristatytas 2010 m. Metiniame pranešime, p. 51.

12 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001 1 16, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42).

Antroje byloje, *Alpenhof*, Austrijos įmonės, valdančios viešbutį ir turinčios savo registruotą buveinę Austrijoje, ir vartotojo, gyvenančio Vokietijoje, ginčas susijęs su sąskaitos už viešbučio paslaugas, dėl kurių buvo susitarta elektroniniais laiškais, remiantis informacija pateikta ieškovės interneto svetainėje, apmokėjimu. Austrijos teismai atmetė ieškinį, konstatavę, kad jie neturi jurisdikcijos.

Teisingumo Teismo teigimu, sutartis dėl kelionės kroviniu laivu gali būti laikoma vežimo sutartimi, kurioje į bendrą kainą įskaičiuotos kelionės ir apgyvendinimo išlaidos, jei į minėtos kelionės kroviniu laivu bendrą kainą įskaičiuotos ir apgyvendinimo išlaidos, o ši kelionė trunka daugiau nei 24 valandas (45, 46 punktai, rezoliucinės dalies 1 punktas).

Siekiant nustatyti, ar prekybininkas, apie kurio veiklą nurodoma jo paties arba tarpininko interneto svetainėje, gali būti laikomas „nukreipiančiu“ savo veiklą į valstybę narę, kurios teritorijoje vartotojas turi savo nuolatinę gyvenamąją vietą, reikia patikrinti, ar jis planavo sudaryti prekybos sandorius su vartotojais, turinčiais nuolatinę gyvenamąją vietą vienoje valstybėje narėje ar keliose valstybėse narėse.

Šie elementai, kurių sąrašas nėra baigtinis, gali būti laikomi nuorodomis, leidžiančioms teigti, kad prekybininko veikla nukreipta į valstybę narę, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta: veiklos tarptautinis pobūdis, maršrutų iš kitų valstybių narių su paaiškinimais, kaip atvykti į vietą, kur įsisteigęs prekybininkas, pateikimas, kitos kalbos ir valiutos, nei paprastai vartojama ir naudojama valstybėje narėje, kur įsisteigęs prekybininkas, vartojimas ir naudojimas turint galimybę pateikti užsakymą ir jį patvirtinti šia kita kalba. Tačiau vien to, kad prekybininko arba tarpininko interneto svetainė pasiekama valstybėje narėje, kurios teritorijoje vartotojas turi nuolatinę gyvenamąją vietą, nepakanka. Taip yra ir tuo atveju, kai pateikiamas elektroninis adresas ir kiti kontaktiniai duomenys arba vartojama kalba ir (arba) naudojama valiuta, kurios valstybėje narėje, kurioje įsisteigęs prekybininkas, yra paprastai vartojama kalba ir (arba) naudojama valiuta (92–94 punktai, rezoliucinės dalies 2 punktas).

2012 m. rugsėjo 6 d. Sprendimas „Mühlleitner“ (C-190/11, ECLI:EU:C:2012:542)¹³

Pagrindinė byla susijusi su vartotojos Daniela Mühlleitner, gyvenančios Austrijoje, ir automobilių prekiautojų, gyvenančių Hamburge, Vokietijoje, ginču dėl automobilio pirkimo. Interneto svetainėje radusi pardavėjų kontaktus, D. Mühlleitner jiems paskambino iš Austrijos ir vėliau gavo pasiūlymą elektroniniu paštu. Sutartis buvo sudaryta Vokietijoje pas pardavėjus.

Vėliau pirmosios instancijos teismas – *Landesgericht Wels* (Velso apygardos teismas, Austrija) – atmetė ieškinį, pripažinęs, kad neturi jurisdikcijos. *Oberlandesgericht Linz* (Lincio aukštesnysis apygardos teismas, Austrija) paliko galioti sprendimą primindamas, kad vien „pasyvios“ interneto svetainės nepakanka, kad būtų galima laikyti, jog veikla yra nukreipta į vartotojo valstybę. Dėl šio sprendimo D. Mühlleitner pateikė kasacinį skundą *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, Austrija). Šis teismas pateikė Teisingumo Teismui klausimą, ar pagal reglamento „Briuselis I“¹⁴ 15 straipsnio 1 dalies c punktą reikalaujama, kad sutartis tarp vartotojo ir verslininko būtų sudaryta nuotoliniu būdu.

Teisingumo Teismas nustatė, kad Reglamento (EB) Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, jog juo nereikalaujama, kad sutartis tarp vartotojo ir verslininko būtų sudaryta nuotoliniu būdu.

Pirma, šioje nuostatoje nėra aiškiai įtvirtintos sąlygos, kad sutartys, kurioms ji taikoma, turi būti sudarytos nuotoliniu būdu. Antra, dėl šios nuostatos teleologinio aiškinimo pažymėtina, kad sąlygos, susijusios su vartojimo sutarčių sudarymu nuotoliniu būdu, įtraukimas prieštarautų šia nuostata

¹³ Šis sprendimas buvo pristatytas 2012 m. Metiniame pranešime, p. 29.

¹⁴ 2000 m. gruodžio 22 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 44/2001 dėl jurisdikcijos ir teismo sprendimų civilinėse ir komercinėse bylose pripažinimo ir vykdymo (OL L 12, 2001 1 16, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 19 sk., 4 t., p. 42).

siekiamam tikslui apsaugoti vartotojus, kurie yra silpnesnioji sutarties šalis. Trečia, esminė nurodyto reglamento 15 straipsnio 1 dalies c punkto taikymo sąlyga yra komercinės ar profesinės veiklos nukreipimas į valstybę, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta. Šiuo atžvilgiu tiek susisiekimas nuotoliniu būdu, tiek prekės ar paslaugos užsakymas nuotoliniu būdu arba *a fortiori* vartojimo sutarties sudarymas nuotoliniu būdu yra sutarties sąsajos su tokia veikla požymiai (35, 42, 44, 45 punktai ir rezoliucinė dalis).

2013 m. spalio 17 d. Sprendimas „Emrek“ (C-218/12, ECLI:EU:C:2013:666)

Sarbrükene (Vokietija) gyvenantis L. Emrek norėjo įsigyti automobilį ir iš pažįstamų sužinojo apie V. Sabranovic įmonę. Pastarasis Spišerene (Prancūzija) turėjo naudotų automobilių prekybos įmonę. Jis taip pat turėjo interneto svetainę, kurioje buvo pateikti jo įmonės kontaktiniai duomenys, įskaitant Prancūzijos telefonų numerius ir Vokietijos mobiliojo ryšio telefono numerį su atitinkamais tarptautiniais kodais. Tačiau L. Emrek apie šią įmonę sužinojo ne interneto svetainėje. L. Emrek, veikdamas kaip vartotojas, su V. Sabranovic sudarė rašytinę naudoto automobilio pirkimo–pardavimo sutartį V. Sabranovic įmonės patalpose.

Vėliau L. Emrek *Amtsgericht Saarbrücken* (Sarbrükeno apylinkės teismas, Vokietija) pareiškė V. Sabranovic ieškinį dėl garantijų. Minėtas teismas nusprendė, kad jis neturi jurisdikcijos. L. Emrek apskundė tokį sprendimą *Landgericht Saarbrücken* (Sarbrükeno apygardos teismas, Vokietija). Šis teismas siekė išsiaiškinti, ar, norint taikyti Reglamento (EB) Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punktą, turi būti priešastinis ryšys tarp prekybininko veiklos, naudojantis internetu nukreiptos į valstybę narę, kurioje yra vartotojo nuolatinė gyvenamoji vieta, ir sutarties sudarymo.

Teisingumo Teismas priminė, kad Sprendime *Pammer ir Alpenhof* (C-585/08 ir C-144/09) jis pateikė nebaigtinį požymių, kurie gali padėti nacionaliniam teismui įvertinti, ar įvykdyta esminė komercinės veiklos, nukreiptos į vartotojo gyvenamosios vietos valstybę narę, sąlyga, sąrašą (27 punktas).

Jis nusprendė, kad Reglamento (EB) Nr. 44/2001 15 straipsnio 1 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad juo nereikalaujama, kad būtų priešastinis ryšys tarp priemonės, naudojamos komercinei ar profesinei veiklai nukreipti į vartotojo nuolatinės gyvenamosios vietos valstybę narę, t. y. interneto svetainės, ir sutarties su tuo vartotoju sudarymo. Tačiau tokio priešastinio ryšio buvimas yra požymis, kad sutartis yra susijusi su tokia veikla (32 punktas ir rezoliucinė dalis).

2015 m. gegužės 21 d. „El Majdoub“ (C-322/14, ECLI:EU:C:2015:334)¹⁵

Ginčas pagrindinėje byloje buvo susijęs su automobilio pardavimu naudojantis interneto svetaine. Bendrosiose pardavimo sąlygose, kurios prieinamos toje interneto svetainėje, buvo nuostata dėl jurisdikcijos priskyrimo valstybės narės teismui. Langas, kuriame buvo išdėstytos bendrosios pardavimo sąlygos, automatiškai neatsidarė nei registruojantis, nei vykdant kiekvieną pirkimo sandorį; pirkėjas, norėdamas sutikti su šiomis sąlygomis, turėjo pažymėti specialų laukelį.

Landgericht Krefeld (Krefeldo apygardos teismas, Vokietija) kreipėsi į Teisingumo Teismą, kad būtų nustatyta, ar sąlygos dėl jurisdikcijos galiojimui turi įtakos sutikimo „spustelint“ būdo naudojimas.

Pirma, dėl realaus suinteresuotųjų asmenų sutarimo egzistavimo, kuris yra vienas iš Reglamento (EB) Nr. 44/2001 23 straipsnio 1 dalies tikslų, Teisingumo Teismas nustatė, kad pagrindinėje byloje aptariamas pirkėjas aiškiai sutiko su nagrinėjamomis bendrosiomis sąlygomis, atitinkamo pardavėjo interneto

¹⁵ Šis sprendimas buvo pristatytas 2015 m. Metiniame pranešime, p. 36.

svetainėje pažymėdamas reikiamą langelį. Antra, jis nustatė, kad, pažodžiui aiškinant šio reglamento 23 straipsnio 2 dalį, matyti, jog joje reikalaujama, kad būtų suteikta „galimybė“ užtikrinti ilgalaikį susitarimo dėl jurisdikcijos įrašą, neatsižvelgiant į tai, ar pirkėjas prieš pažymėdamas langelį, kad sutinka su bendrosiomis sąlygomis, arba vėliau iš tikrųjų sukūrė ilgalaikį minėtų sąlygų įrašą.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad šios nuostatos tikslas – tam tikras elektroninio perdavimo formas prilyginti rašytinei formai, siekiant supaprastinti sutarčių sudarymą elektroninėmis priemonėmis, nes atitinkama informacija taip pat perduodama, jeigu su ja galima susipažinti ekrane. Tam, kad elektroniniu perdavimu galėtų būti suteiktos tokios pačios garantijos, ypač įrodinėjimo srityje, pakanka, kad prieš sudarant sutartį būtų „galima“ išsaugoti ir išspausdinti informaciją. Taigi atsižvelgiant į tai, kad sutikimo „spustelint“ būdas sudaro galimybę išspausdinti ir išsaugoti bendrųjų sąlygų tekstą prieš sudarant sutartį, aplinkybė, kad tinklalapis neatsidaro automatiškai, registruojantis interneto svetainėje ir vykdant kiekvieną pirkimo sandorį, negali paneigti susitarimo dėl jurisdikcijos galiojimo. Vadinas, toks sutikimo būdas yra elektroninėmis priemonėmis perduodamas informacinis pranešimas, kaip tai suprantama pagal Reglamento (EB) Nr. 44/2001 23 straipsnio 2 dalį (33, 39, 40 punktai ir rezoliucinė dalis).

2018 m. sausio 25 d. Sprendimas „Schrems“ (C-498/16, ECLI:EU:C:2018:37)

Nuo 2008 m. Maximilian Schrems buvo privatus socialinio tinklo „Facebook“ naudotojas. Jis inicijavo baudžiamąją bylą bendrovei *Facebook Ireland Limited*. Be to, nuo 2011 m. jis naudojo savo vardu sukurtą ir registruotą *Facebook* paskyrą, siekdamas pranešti interneto naudotojams apie savo iškeltą bylą. Jis įsteigė ne pelno asociaciją, kurios tikslas – įgyvendinti pagrindinę teisę į duomenų apsaugą ir finansiškai remti pavzdinius procesus.

Spręsdamas Maximilian Schrems ir *Facebook Ireland Limited* ginčą dėl prašymų pripažinti, įpareigoti nutraukti veiksmus, atskleisti informaciją, pateikti ataskaitas apie *Facebook* paskyras, *Oberster Gerichtshof* (Aukščiausiasis Teismas, Austrija) iškėlė klausimą, ar Reglamento (EB) Nr. 44/2001 15 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad asmuo praranda vartotojo statusą, jeigu, ilgesnį laiką naudojęs asmeninę *Facebook* paskyrą, publikuoja knygas, gauna atlygį už pranešimus konferencijose, administruoja interneto svetaines. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą patekęs teismas taip pat klausia, ar minėto reglamento 16 straipsnį reikia aiškinti taip, kad vartotojas kartu su savo iš vartojimo sandorio kylančiais reikalavimais savo gyvenamosios vietos teismuose taip pat gali pareikšti su tuo pačiu klausimu susijusius kitų vartotojų, nuolat gyvenančių toje pačioje valstybėje narėje, kitoje valstybėje narėje arba trečiojoje šalyje, reikalavimus.

Teisingumo Teismas patikslino, kad sąvoka „vartotojas“ turi būti aiškinama autonomiškai ir siaurai. Norint nustatyti, ar 15 straipsnis yra taikomas, šalių sudarytos sutarties tikslas turi būti atitinkamų prekių ar paslaugų naudojimas kitiems tikslams nei profesiniai. Kiek tai susiję su asmeniu, kuris sudaro sutartį siekdamas iš dalies su profesine veikla susijusio tikslo, ryšys tarp tos sutarties ir suinteresuotojo asmens profesinės veiklos būtų toks silpnas, kad būtų laikytinas menku, todėl vertinant visas sandorio, dėl kurio buvo sudaryta sutartis, aplinkybes būtų visiškai nesvarbus (28–32, 39, 40, 41 punktai, rezoliucinės dalies 1 punktas).

Toliau Teisingumo Teismas pažymėjo, kad vartotojas saugomas tik tuomet, kai jis pats yra ieškovas arba atsakovas byloje. Taigi ieškovas, kuris pats nėra atitinkamos vartojimo sutarties šalis, negali remtis vartotojo gyvenamosios vietos teismų jurisdikcija. Tai taikoma ir vartotojui, kuriam kiti vartotojai perleido savo reikalavimus. Iš tiesų 16 straipsnio 1 dalis neišvengiamai reiškia, jog vartotojas su atitinkamu verslininku turi būti sudaręs sutartį.

Be to, pats kreditoriaus reikalavimų perleidimas negali turėti reikšmės nustatant jurisdikciją turintį teismą. Darytina išvada, kad teismų jurisdikcija negali būti nustatyta tuomet, jei vienas ieškovas pareiškia kelių asmenų reikalavimus. Reglamentas netaikomas tokiam vartotojo ieškiniui, koks pareiškias nagrinėjamoje byloje (48,49, rezoliucinės dalies 2 punktą).

3. Vartotojų apsauga

2008 m. spalio 16 d. Sprendimas „Bundesverband der Verbraucherzentralen“ (C-298/07, ECLI:EU:C:2008:572)

DIV, automobilių draudimo įmonė, siūlė savo paslaugas išimtinai internetu. Savo interneto svetainėje ši įmonė nurodydavo pašto ir elektroninio pašto adresą, tačiau nepateikdavo telefono numerio. Telefono numeris buvo nurodomas tik sudarius draudimo sutartį. Tačiau DIV paslaugomis besidomintys asmenys klausimus jai galėjo pateikti naudodami internetinę užklauso formą, o į juos buvo atsakoma elektroniniu paštu. *Bundesverband der Verbraucherzentralen* (Federalinis vartotojų asociacijų susivienijimas) manė, kad DIV privalo savo interneto svetainėje nurodyti telefono numerį. Iš tiesų tai vienintelis būdas, kuriuo gali būti užtikrinamas tiesioginis bendravimas.

Paskui *Bundesgerichtshof* (Federalinis Teismas, Vokietija) nusprendė pateikti Teisingumo Teismui klausimą, siekdamas išsiaiškinti, ar pagal Direktyvos 2000/31/EB¹⁶ 5 straipsnio 1 dalies c punktą reikalaujama nurodyti telefono numerį.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvos 2000/31/EB 5 straipsnio 1 dalies c punktas turi būti aiškinamas taip, kad paslaugų teikėjas privalo paslaugos gavėjams, iki su jais sudarydamas sutartį, kartu su savo elektroninio pašto adresu pateikti kitą informaciją, leidžiančią greitai susisiekti ir tiesiogiai ir efektyviai bendrauti.

Ši informacija nebūtinai reiškia telefono numerį. Tai gali būti elektroninė užklauso forma, kuria paslaugos gavėjai gali internetu kreiptis į paslaugų teikėją, o į šią užklauso pastarasis atsako elektroniniu paštu, išskyrus atvejus, kai paslaugos gavėjas, elektroniniu būdu kreipęsis į paslaugos teikėją, negalėdamas pasinaudoti elektroniniu tinklu prašo jo bendrauti neelektroniniu būdu (40 punktas ir rezoliucinė dalis).

2009 m. rugsėjo 3 d. Sprendimas „Messner“ (C-489/07, ECLI:EU:C:2009:502)

P. Messner, vartotoja vokietė, internetu atsisakė nešiojamo kompiuterio pirkimo sutarties. Pardavėjas atsisakė nemokamai pašalinti defektą, atsiradusį praėjus 8 mėnesiams po pirkimo. P. Messner pareiškė apie pirkimo sutarties atsisakymą ir pasiūlė nusiųsti pardavėjui nešiojamąjį kompiuterį, jeigu bus grąžinta sumokėta pirkimo kaina. Sutarties buvo atsisakyta per BGB (Vokietijos civilinis kodeksas) nustatytą terminą, nes P. Messner nebuvo gavusi šio kodekso nuostatose numatytos informacijos, dėl kurios būtų pradėtas skaičiuoti sutarties atsisakymo terminas. P. Messner kreipėsi į *Amtsgericht Lahr* (Laro apylinkės teismas, Vokietija) siekdama, kad jai būtų sumokėti 278 EUR. Pardavėjas nesutiko su ieškiniu reikalavimu teigdamas, kad P. Messner bet kuriuo atveju turi sumokėti kompensaciją už tai, kad 8 mėnesius naudojos nešiojamuoju kompiuteriu.

¹⁶ 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (OL L 178, 2000 7 17, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 25 t., p. 399).

Savo sprendime Teisingumo Teismas pažymėjo, jog Direktyvos 97/7/EB¹⁷ 6 straipsnio 1 dalies antro sakinio ir 2 dalies nuostatos turi būti aiškinamos kaip draudžiančios nacionalinės teisės aktuose bendrai numatyti pardavėjui galimybę reikalauti iš vartotojo kompensacijos už nuotolinės prekybos sutartimi įgytos prekės naudojimą, šiam laiku pasinaudojus teise atsisakyti sutarties.

Jeigu vartotojas turėtų mokėti tokią vienkartinę kompensaciją vien dėl aplinkybės, jog turėjo galimybę naudotis preke tuo metu, kai ją turėjo, jis galėtų pasinaudoti teise atsisakyti sutarties tik sumokėjęs tokią kompensaciją. Tai aiškiai prieštarautų Direktyvos 97/7/EB 6 straipsnio 1 dalies antro sakinio ir 2 dalies tekstui ir tikslui ir, be kita ko, atimtų iš vartotojo galimybę laisvai ir be jokio spaudimo išnaudoti apmąstymo laikotarpį, kuris jam suteikiamas pagal šią direktyvą.

Be to, jeigu vartotojui būtų nustatyta pareiga mokėti kompensaciją paprasčiausiai dėl to, kad jis patikrino ir išbandė prekę, kiltų klausimas dėl teisės atsisakyti sutarties funkcionalumo ir veiksmingumo. Kadangi teise atsisakyti sutarties vartotojui kaip tik siekiama suteikti tokią galimybę patikrinti ir išbandyti prekę, aplinkybė, kad ji buvo panaudota, neturi reikšti, jog vartotojas gali pasinaudoti šia atsisakymo teise tik sumokėjęs kompensaciją.

Tačiau šiomis nuostatomis nedraudžiama nustatyti vartotojui pareigą mokėti kompensaciją už daikto naudojimą tuo atveju, jeigu jis būtų pasinaudojęs daiktu tokiu būdu, kuris neatitiktų civilinės teisės principų, kaip antai sąžiningumo arba praturtėjimo be pagrindo, su sąlyga, kad nebūtų pakenkta minėtos direktyvos tikslui ir visų pirma teisės atsisakyti sutarties funkcionalumui ir veiksmingumui, o tai turi nustatyti nacionalinis teismas (23, 24, 29 punktai ir rezoliucinė dalis).

2010 m. balandžio 15 d. Sprendimas „Heinrich Heine“ (C-511/08, ECLI:EU:C:2010:189)

Heinrich Heine, užsakomosios prekybos paštu įmonė, savo bendrosiose prekybos sąlygose numatė, kad vartotojas už prekių pristatymą moka fiksuotą 4,95 EUR siuntimo išlaidų mokestį. Ši suma likdavo tiekėjui net ir tuo atveju, kai vartotojas pasinaudodavo savo teise atsisakyti sutarties. *Verbraucherzentrale Nordrhein-Westfalen*, pagal Vokietijos teisę įsteigta vartotojų teisių gynimo asociacija, pareiškė ieškinį *Heinrich Heine*, kuriuo buvo siekiama uždrausti tokią praktiką, nes, jos teigimu, vartotojui negali būti priskiriamos prekių pristatymo išlaidos šiam atsisakius sutarties. *Bundesgerichtshof* (Aukščiausiasis Federalinis Teismas, Vokietija) teigimu, pagal Vokietijos teisę pirkėjui nėra aiškiai suteikiama teisė į užsakytos prekės pristatymo išlaidų grąžinimą. Vis dėlto abejodamas, ar prekių pristatymo išlaidų priskyrimas vartotojui, net kai šis pasinaudojo savo teise atsisakyti sutarties, atitinka Direktyvą 97/7/EB¹⁸, šis teismas Teisingumo Teismo prašė išaiškinti direktyvą.

Savo sprendime Teisingumo Teismas nustatė, kad Direktyvos 97/7/EB 6 straipsnio 1 dalies pirmos pastraipos antras sakinytis ir 2 dalis turi būti aiškinami kaip draudžiantys nacionalinės teisės nuostatas, pagal kurias tiekėjui leidžiama nuotolinės prekybos sutartimi prekių pristatymo išlaidas priskirti vartotojui, jei šis pasinaudoja teise atsisakyti sutarties.

Iš tiesų šiomis nuostatomis tiekėjui suteikiama teisė priskirti vartotojui, šiam atsisakius sutarties, tik tiesiogines prekių grąžinimo išlaidas. Jeigu pristatymo išlaidas taip pat turėtų padengti vartotojas, tai neišvengiamai atgrasytų jį pasinaudoti teise atsisakyti sutarties ir prieštarautų pačiam šio 6 straipsnio tikslui.

17 1997 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB dėl vartotojų apsaugos, susijusios su nuotolinės prekybos sutartimis (OL L 144, 1997 6 4, p. 19; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 3 t., p. 319).

18 1997 m. gegužės 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 97/7/EB dėl vartotojų apsaugos, susijusios su nuotolinės prekybos sutartimis (OL L 144, 1997 6 4, p. 19; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 3 t., p. 319).

Be to, dėl tokio priskyrimo kiltų abejonių dėl subalansuoto rizikos paskirstymo nuotolinės prekybos sutarčių šalims, nes vartotojas turėtų padengti visas su prekių transportu susijusias išlaidas (55–57, 59 punktai ir rezoliucinė dalis).

2017 m. liepos 6 d. Sprendimas „Air Berlin“ (C-290/16, ECLI:EU:C:2017:523)

Vokietijos avialinijų įmonė *Air Berlin* bendrosiose pardavimo sąlygose nustatė sąlygą, kad iš sumos, kuri turi būti grąžinta keleiviui, jeigu šis neatvyko į skrydį arba atšaukė savo ekonominio skrydžio rezervaciją, kaip administracinis mokestis išskaičiuojama 25 EUR. *Bundesverband der Verbraucherzentralen* (Vokietijos federalinė vartotojų centrų sąjunga) nusprendė, kad ši sąlyga yra negaliojanti pagal Vokietijos teisę, nes pernelyg nepalanki vartotojams. Be to, *Air Berlin* negali reikalauti atskiro mokesčio už teisės aktuose nustatytos pareigos vykdymą. *Bundesverband* kreipėsi į Vokietijos teismus su ieškiniu dėl tokių *Air Berlin* veiksmų nutraukimo.

Toje pačioje byloje *Bundesverband* ginčijo *Air Berlin* praktiką dėl kainų nurodymo jos internetinėje svetainėje. Iš tiesų 2010 m. bandomosios rezervacijos internetu metu *Bundesverband* nustatė, kad nurodyti mokesčių ir rinkliavų dydžiai buvo gerokai mažesni už tuos, kuriuos faktiškai gauna atitinkami oro uostai. *Bundesverband* manė, kad tokia praktika gali suklaidinti vartotoją ir kad ji prieštarauja kainų skaidrumo taisyklėms, numatytoms Sąjungos reglamente dėl oro susisiekimo paslaugų teikimo¹⁹. *Bundesgerichtshof* (Federalinis Teismas, Vokietija) Teisingumo Teismo klausė, ar, viena vertus, Reglamentą (EB) 1008/2008 reikia aiškinti taip, kad oro vežėjai, skelbdami savo oro susisiekimo paslaugų kainas, turi nurodyti faktinį mokesčių dydį ir todėl negali šių mokesčių iš dalies įtraukti į savo oro susisiekimo paslaugų kainas, ir, kita vertus, pagal minėtą reglamentą draudžiama taikyti nacionalinės teisės normą dėl bendrųjų pardavimo sąlygų, kai šios teisės normos teisinis pagrindas yra Sąjungos teisė, kuria remiantis iš klientų, kurie neatvyko į skrydį arba anuliuojo jo rezervaciją, negalima imti atskiro mokesčio.

Teisingumo Teismas nustatė, kad Reglamento (EB) Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalies trečią sakinį reikia aiškinti taip, kad oro vežėjai, skelbdami savo oro susisiekimo paslaugų kainas, turi atskirai nurodyti klientų mokėtinų mokesčių, oro uostų mokesčių ir kitų privalomų rinkliavų, papildomų rinkliavų ir įmokų, nurodytų šiame reglamente, dydžius. Be to, jie negali šių mokesčių ir rinkliavų, net iš dalies, įtraukti į oro susisiekimo paslaugų kainas. Reglamento (EB) Nr. 1008/2008 23 straipsnio 1 dalimi siekiama garantuoti, be kita ko, informavimą apie oro susisiekimo paslaugų, teikiamų iš valstybės narės teritorijoje esančio oro uosto, kainas ir jų skaidrumą, taip prisidedant prie klientų, kurie naudojami šiomis paslaugomis, apsaugos užtikrinimo. Priešingas aiškinimas prieštarautų šios nuostatos praktiniam veiksmingumui (29–32, 36 punktai, rezoliucinės dalies 1 punktas).

Reglamento (EB) Nr. 1008/2008 22 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad ja nedraudžiama tai, jog nacionalinės teisės akto, kuriuo perkelta Direktyva 93/13/EEB, taikymas gali lemti bendrosiose pardavimo sąlygose esančios nuostatos, pagal kurią iš klientų, kurie neatvyko į skrydį arba anuliuojo jo rezervaciją, leidžiama imti atskirus fiksuoto dydžio administracinius mokesčius, pripažinimą negaliojančia. Šiuo atžvilgiu Teisingumo Teismas pažymi, kad bendrųjų taisyklių, kuriomis vartotojai saugomi nuo nesąžiningų sąlygų, turi būti laikomasi taip pat ir vežimo oro transportu sutartyse.

Taigi Reglamento (EB) Nr. 2409/92, panaikinto Reglamentu Nr. 1008/2008, penktoje konstatuojamojoje dalyje buvo nurodyta, kad reikia „papildyti kainų nustatymo laisvę atitinkamomis vartotojų ir pramonės interesų apsaugos priemonėmis“.

¹⁹ 2008 m. rugsėjo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1008/2008 dėl oro susisiekimo paslaugų teikimo Bendrijoje bendrųjų taisyklių (OL L 293, 2008 10 31, p. 3).

4. Asmens duomenų apsauga

2015 m. spalio 1 d. Sprendimas „Weltimmo“ (C-230/14, ECLI:EU:C:2015:639)²⁰

Weltimmo, Slovakijoje registruota įmonė, eksploatavo Vengrijoje esančio nekilnojamo turto skelbimams skirtą interneto svetainę. Dėl šios priežasties ji tvarkė skelbėjų asmens duomenis. Skelbimai vieną mėnesį buvo skelbiami nemokamai, vėliau už šias paslaugas reikėdavo mokėti. Daug skelbėjų elektroniniu paštu prašė pašalinti iš svetainės jų skelbimus po pirmojo mėnesio ir kartu ištrinti jų asmens duomenis. Tačiau *Weltimmo* nevykdė šių prašymų ir už savo paslaugas suinteresuotiesiems asmenims išrašydavo sąskaitas faktūras. Asmenų, kurie neapmokėjo sąskaitų, duomenis *Weltimmo* perduodavo skolų išieškojimo įmonėms. Skelbėjai pateikė skundą Vengrijos asmens duomenų apsaugos tarnybai. Ši skyrė *Weltimmo* dešimties milijonų Vengrijos forintų (HUF) (apie 32 000 EUR) baudą už Vengrijos įstatymo, kuriuo į nacionalinę teisę buvo perkelta Direktyva 95/46/EB²¹, pažeidimą.

Weltimmo apskundė šį priežiūros institucijos sprendimą Vengrijos teisme. *Kúria* (Aukščiausiasis Teismas, Vengrija), į kurį buvo kreiptasi su kasaciniu skundu, Teisingumo Teismo klausė, ar, remiantis minėta direktyva, leidžiama Vengrijos priežiūros institucijai taikyti Vengrijos įstatymą, priimtą remiantis direktyva, ir skirti tokiam įstatyme numatytą baudą.

Teisingumo Teismas priminė, kad iš Direktyvos 95/46/EB 19 konstatuojamosios dalies matyti, jog įtvirtinta lanksti padalinio sąvokos samprata. Taigi siekiant nustatyti, ar bendrovė, duomenų valdytoja, turi padalinį kitoje valstybėje narėje, kuri nėra valstybė narė arba trečioji valstybė, kurioje ji yra registruota, reikia įvertinti tiek vieneto nuolatinumo laipsnį, tiek tai, kiek realiai vykdoma veikla toje kitoje valstybėje narėje. Ypač tai taikytina įmonėms, kurios teikia savo paslaugas tik internetu (29 punktas).

Teisingumo Teismo teigimu, Direktyvos 95/46 4 straipsnio 1 dalies a punktas aiškintinas taip, kad pagal jį leidžiama taikyti kitos nei ta, kur asmens duomenų valdytojas registruotas, valstybės narės teisės aktus dėl asmens duomenų apsaugos, jeigu šis valdytojas pasinaudodamas nuolatiniu vienetu tos valstybės narės teritorijoje veiksmingai ir realiai vykdo veiklą. Tačiau su šiuo duomenų tvarkymu susijusių asmenų pilietybė neturi reikšmės (41 punktas, rezoliucinės dalies 1 punktas).

Tais atvejais, kai valstybės narės priežiūros institucija padaro išvadą, kad taikytina teisė nėra tos valstybės narės teisė, bet kitos valstybės narės teisė, šios direktyvos 28 straipsnio 1, 3 ir 6 dalys turi būti aiškinamos taip, kad ši priežiūros institucija negali įgyvendinti veiksmingo įsikišimo įgaliojimų. Taigi priežiūros institucija pagal savo valstybės narės teisę negali taikyti sankcijų atsakingam asmens duomenų valdytojui, įsisteigusiam ne jos valstybėje narėje. Iš tiesų su atitinkamos valstybės narės teritorijos suverenumu susiję reikalavimai, teisėtumo principas ir teisinės valstybės sąvoka lemia, kad įgaliojimai taikyti sankcijas gali būti įgyvendinami tik neperžengiant teisės aktuose nustatytų ribų, kurių turi laikytis įgaliota veikti administracinė institucija, laikydamosi savo valstybės narės teisės reikalavimų (56, 60 punktai, rezoliucinės dalies 2 punktas).

²⁰ Šis sprendimas buvo pristatytas 2015 m. Metiniame pranešime, p. 55.

²¹ 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, 1995 11 23, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 15 t., p. 355).

2015 m. spalio 6 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „Schrems“ (C-362/14, ECLI:EU:C:2015:650)²²

Maximilian Schrems, Austrijos pilietis, nuo 2008 m. yra socialinio tinklo *Facebook* naudotojas. Duomenys, kuriuos M. Schrems pateikė *Facebook*, buvo perduoti per *Facebook* Airijos filialą į serverius, esančius Jungtinių Amerikos Valstijų teritorijoje, kur šie duomenys paskui buvo tvarkomi. M. Schrems Airijos priežiūros institucijai pateikė skundą, teigdamas, kad, atsižvelgiant į 2013 m. Edward Snowden atskleistą informaciją apie Jungtinių Amerikos Valstijų žvalgybos tarnybų (visų pirma *National Security Agency*, toliau – NSA) veiklą, pagal Jungtinių Amerikos Valstijų teisę ir praktiką į jos teritoriją perduodami duomenys nėra pakankamai apsaugoti nuo šios šalies valstybės institucijų sekimo. Airijos priežiūros institucija atmetė skundą remdamasi tuo, kad Komisija savo 2000 m. liepos 26 d. sprendime²³ nustatė, kad pagal vadinamąją „saugaus uosto“ sistemą Jungtinės Amerikos Valstijos užtikrina adekvatų apsaugos lygį.

High Court (Aukščiausiasis Teismas, Airija), į kurį buvo kreiptasi dėl bylos nagrinėjimo, siekė išsiaiškinti, ar Komisijos sprendimu sudaroma kliūčių nacionalinei priežiūros institucijai nagrinėti skundą, remiantis tuo, kad trečioji šalis neužtikrina adekvataus apsaugos lygio, ir, jeigu reikia, sustabdyti ginčijamų duomenų perdavimą.

Teisingumo Teismas nustatė, kad asmens duomenų perdavimo iš valstybės narės į trečiąją šalį operacija savaime yra asmens duomenų tvarkymas pagal Direktyvos 95/46/EB²⁴ 2 straipsnio b punktą, atliekamas valstybės narės teritorijoje. Taigi nacionalinės valdžios institucijos yra įgalios patikrinti, ar asmens duomenų perdavimas iš valstybės narės, kurioje jos veikia, į trečiąją šalį atitinka Direktyvoje 95/46 nustatytus reikalavimus (43–45, 47 punktai).

Tol, kol Teisingumo Teismas, vienintelis kompetentingas pripažinti Sąjungos tesės aktą negaliojančiu, nepripažino Komisijos sprendimo negaliojančiu, valstybės narės ir jų institucijos negali imtis šiam sprendimui prieštaraujančių priemonių, pavyzdžiui, priimti aktų, kurie būtų privalomi ir kuriuose būtų konstatuota, kad minėtame sprendime nurodyta trečioji šalis neužtikrina adekvataus apsaugos lygio. Jeigu priežiūros institucija padarytų išvadą, kad argumentai, pateikti grindžiant prašymą dėl teisių ir laisvių apsaugos tvarkant šiuos asmens duomenis, yra nepagrįsti, ir dėl šios priežasties minėtą prašymą atmestų, šį prašymą pateikęs asmuo turi turėti galimybę pasinaudoti teisminėmis teisių gynimo priemonėmis, leidžiančiomis ginčyti šį jo nenaudai priimtą sprendimą nacionaliniuose teismuose. Priešingu atveju, kai minėta institucija mano, kad asmens, pateikęs jai tokį prašymą, pateikti kaltinimai pagrįsti, remdamasi Direktyvos 95/46/EB 28 straipsnio 3 dalies pirmos pastraipos trečia įtrauka, siejama, be kita ko, su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 8 straipsnio 3 dalimi, ji turi galėti kreiptis į teismą (51, 52, 61, 62, 64, 65 punktai).

Direktyvos 95/46/EB 25 straipsnio 6 dalis, siejama su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijos 7, 8 ir 47 straipsniais, turi būti aiškinama taip, kad pagal šią nuostatą priimtas sprendimas, kuriame Komisija konstatuoja, jog trečioji šalis užtikrina adekvatų apsaugos lygį, nesudaro valstybės narės priežiūros institucijai kliūčių nagrinėti asmens prašymą apsaugoti jo teises ir laisves tvarkant su juo susijusius asmens duomenis, perduotus iš valstybės narės į šią trečiąją šalį, jei šis asmuo teigia, kad pagal tos šalies teisę ir praktiką nėra užtikrinamas adekvatus apsaugos lygis (58, 59, 63, 66 punktai ir rezoliucinės dalies 1 punktas).

²² Šis sprendimas buvo pristatytas 2015 m. Metiniame pranešime, p. 53.

²³ 2000 m. liepos 26 d. Komisijos sprendimas 2000/520/EB dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 95/46/EB dėl saugaus uosto privatumo principų teikiamos apsaugos pakankamumo ir su tuo susijusių JAV komercijos departamento pateiktų dažnai užduodamų klausimų (OL L 215, 2000 8 25, p. 7; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 16 sk., 1 t., p. 119).

²⁴ 1995 m. spalio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 95/46/EB dėl asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo (OL L 281, 1995 11 23, p. 31; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 15 t., p. 355).

Direktyvos 95/46/EB 25 straipsnio 6 dalyje esantis žodžių junginys „adekvatus apsaugos lygis“ turi būti suprantamas kaip reikalaujantis, kad ši trečioji šalis savo įstatymais arba tarptautiniais įsipareigojimais iš tikrųjų užtikrintų iš esmės tokį patį pagrindinių laisvių ir teisių apsaugos lygį, koks garantuojamas Sąjungoje pagal šią direktyvą, siejamą su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija (73, 75, 76, 78 punktai).

„Saugaus uosto“ principai taikomi tik įsipareigojusioms JAV organizacijoms, gaunančioms asmens duomenis iš Sąjungos, ir nereikalaujama, kad JAV valdžios institucijos būtų įpareigosos laikytis šių principų. Be to, pagal Sprendimą 2000/520/EB leidžiami asmenų, kurių asmens duomenys yra arba gali būti perduoti iš Sąjungos į Jungtines Amerikos Valstijas, pagrindinių teisių apribojimai, grindžiami reikalavimais, susijusiais su nacionaliniu saugumu ir viešuoju interesu arba Jungtinių Amerikos Valstijų teisės aktų laikymusi, tačiau jame nenustatyta, kad Jungtinėse Amerikos Valstijose yra valstybinio pobūdžio taisyklių, skirtų šių teisių apribojimų riboms nustatyti, ir nekalbama apie veiksmingos teisinės apsaugos nuo tokio pobūdžio apribojimų egzistavimą.

Be to, priimdama Sprendimo 2000/520/EB 3 straipsnį Komisija viršijo pagal Direktyvos 95/46/EB 25 straipsnio 6 dalį, siejamą su Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartija, suteiktus įgaliojimus, todėl jis negalioja (82, 87–89, 96–98, 102–105 ir rezoliucinės dalies 2 punktas).

5. Autorių teisės

2012 m. liepos 3 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „UsedSoft“ (C-128/11, ECLI:EU:C:2012:407)²⁵

Įmonė *Oracle* gamino ir platino, parsisiunčiant kopiją internetu, kompiuterių programas, veikiančias kaip „kliento-serverio“ programinė įranga. Klientas programos kopiją parsisiųsdavo tiesiogiai į savo kompiuterį. Naudojimo teisė apėmė teisę šios programos kopiją išsaugoti serveryje ilgą laiką ir leisti 25 naudotojams prisijungti prie jos. Licencijos sutartyje buvo numatyta, kad klientas įgijo neterminuoto naudojimo teisę, kuri yra neperleidžiama ir skirta tam tikros įmonės vidaus naudojimui verslo tikslais. Vokietijos įmonė *UsedSoft* prekiaavo iš *Oracle* klientų perpirktomis licencijomis. Programinės įrangos dar neturintys *UsedSoft* klientai, įsigiję „naudotą“ licenciją, šią programinę įrangą tiesiogiai parsisiųsdavo iš *Oracle* interneto svetainės. Klientai, kurie jau turėdavo tokią programinę įrangą, galėdavo papildomai įsigyti licenciją ar jos dalį papildomiems naudotojams. Tokiu atveju klientai parsisiųsdavo programinę įrangą į papildomų naudotojų darbo kompiuterių darbinę atmintį.

Vokietijos teismuose *Oracle* pareiškė ieškinį *UsedSoft*, norėdama uždrausti šią praktiką. *Bundesgerichtshof* (Federalinis Teismas, Vokietija) kreipėsi į Teisingumo Teismą, kad, esant tokioms aplinkybėms, šis pateiktų Direktyvos 2009/24/EB²⁶ dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos išaiškinimą.

Teisingumo Teismo teigimu, Direktyvos 2009/24/EB 4 straipsnio 2 dalis aiškintina taip, kad kompiuterio programos kopijos platinimo teisė išnaudojama, jeigu autoriaus teisių turėtojas, kuris leido, nors ir neatlygintinai, parsisiųsti šią kopiją iš interneto į duomenų laikmeną, sumokėjęs kainą, skirtą sudaryti jam galimybę gauti atlyginimą, kuris atitinka jam priklausančio kūrinio kopijos ekonominę vertę, taip pat suteikė teisę neterminuotai naudotis šia kopija.

Kompiuterio programos kopijos parsisiuntimas ir licencinės sutarties dėl šios kopijos naudojimo sudarymas sudaro nedalomą visumą. Tokie veiksmai lemia atitinkamos kompiuterinės programos kopijos nuosavybės teisės perdavimą. Šiuo klausimu nesvarbu, ar kompiuterio programos kopija buvo

²⁵ Šis sprendimas buvo pristatytas 2012 m. Metiniame pranešime, p. 37.

²⁶ 2009 m. balandžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2009/24/EB dėl kompiuterių programų teisinės apsaugos (OL L 111, 2009 5 5, p. 16).

suteikta klientui leidžiant ją parsisiųsti iš interneto svetainės, ar duodant materialią laikmeną, kaip antai CD-ROM arba DVD (44–47, 72 punktai, rezoliucinės dalies 1 punktas).

Direktyvos 2009/24/EB 4 straipsnio 2 dalis ir 5 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinamos taip, kad naudojimo licencijos, t. y. licencijos, kurią autoriaus teisių turėtojas iš pradžių suteikė pirmajam įgijėjui sumokėjęs kainą, pardavimo, apimančio iš autoriaus teisių turėtojo interneto svetainės parsisiųstos kompiuterio programos kopijos pardavimą, atveju antrasis šios licencijos įgijėjas, kaip ir bet kuris paskesnis jos įgijėjas, galės remtis šios direktyvos 4 straipsnio 2 dalyje numatytu platinimo teisės išnaudojimu ir pasinaudoti atgaminimo teise (88 punktas, rezoliucinės dalies 2 punktas).

2016 m. lapkričio 10 d. Sprendimas „Vereniging Openbare Bibliotheken“ (C-174/15, ECLI:EU:C:2016:856)²⁷

Nyderlanduose viešosios bibliotekos elektronines knygas teikė naudotis nesiremiamos viešąja panauda, kuri taikoma įprastinėms knygoms. Viešosios bibliotekos elektronines knygas teikė naudotis internete pagal licencines sutartis su teisių turėtojais. *Vereniging Openbare Bibliotheken*, asociacija, jungianti visas viešąsias bibliotekas Nyderlanduose (toliau – VOB), laikėsi nuomonės, kad sistema taikoma tradicinėms knygoms taip pat turėtų būti taikoma skaitmeninei panaudai. Šiomis aplinkybėmis ji pareiškė ieškinį *Stichting Leenrecht*, fondui, atsakingam už atlyginimo, mokėtino autoriams, rinkimą, siekdama, kad būtų priimtas tai pripažįstantis sprendimas. VOB ieškinys buvo susijęs su panauda, organizuojama remiantis „one-copy-one-user“ („viena kopija vienam vartotojui“) modeliu, t. y. knygos skaitmeninės kopijos panauda, kai ši kopija įkeliama į viešosios bibliotekos serverį ir naudotojui suteikiama galimybė tą kopiją parsisiųsti į savo kompiuterį, per panaudos laikotarpį galima parsisiųsti tik vieną kopiją, o šiam laikotarpiui pasibaigus naudotojas nebegali naudotis parsisiųsta kopija. Bylą nagrinėjęs *Rechtbank Den Haag* (Hagos pirmosios instancijos teismas, Nyderlandai) iš esmės siekė išsiaiškinti, ar Direktyvos 2006/115/EB 1 straipsnio 1 dalį, 2 straipsnio 1 dalies b punktą ir 6 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pagal šias nuostatas „panauda“ apima knygos skaitmeninės kopijos panaudą, ir ar ši direktyva nedraudžia tokios praktikos.

Teisingumo Teismo manymu, Direktyvos 2006/115/EB dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje²⁸ 1 straipsnio 1 dalis, 2 straipsnio 1 dalies b punktas ir 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinami taip, kad pagal šias nuostatas sąvoka „panauda“ apima „one copy one user“ modelį.

Direktyvos 2006/115/EB 2 straipsnio 1 dalies a punkte esančią sąvoką objektų „nuoma“ reikia suprasti kaip apimančią tik materialius objektus, o šios direktyvos 1 straipsnio 1 dalyje esančią sąvoką „kopijos“, kiek tai susiję su nuoma, – kaip apimančią tik fizinėje laikmenoje esančias kopijas. Be to, tokią išvadą taip pat patvirtina minėta direktyva siekiamas tikslas. Iš tiesų šios direktyvos 4 konstatuojamojoje dalyje, be kita ko, nustatyta, kad autorių teisės turi prisitaikyti prie tokių naujų ekonominių pokyčių kaip naujos panaudojimo formos (35, 39, 44–46, 54 punktai, rezoliucinės dalies 1 punktas).

Be to, Sąjungos teisė turi būti aiškinama taip, kad pagal ją valstybei narei nedraudžiama Direktyvos 2006/115/EB 6 straipsnio 1 dalies taikymo susieti su sąlyga, kad viešosios bibliotekos suteikta naudotis skaitmeninė knygos kopija rinkai būtų pateikta, kai ją Sąjungoje pirmą kartą pardavė ar kitaip jos nuosavybę perleido pats viešo platinimo teisių turėtojas arba tai padaryta jam sutikus, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29/EB²⁹ 4 straipsnio 2 dalį. Valstybėms narėms negalima kliudyti

²⁷ Šis sprendimas buvo pristatytas 2016 m. Metiniame pranešime, p. 58.

²⁸ 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/115/EB dėl nuomos ir panaudos teisių bei tam tikrų teisių, gretutinių autorių teisėms, intelektinės nuosavybės srityje (OL L 376, 2006 12 27, p. 28).

²⁹ 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL L 167, 2001 6 22, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230).

prireikus nustatyti papildomų sąlygų, galinčių pagerinti autorių teisių apsaugą labiau, nei aiškiai numatyta šioje nuostatoje (61, 65 punktai, rezoliucinės dalies 2 punktas).

Direktyvos 2006/115/EB 6 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad pagal ją draudžiama taikyti joje numatytą viešosios panaudos išimtį, kai viešoji biblioteka suteikia naudotis skaitmeninę knygos kopiją, jeigu ši kopija gauta iš neteisėto šaltinio (67,68,72 punktai, rezoliucinės dalies 3 punktas).

2016 m. rugsėjo 8 d. Sprendimas „GS Media“ (C-160/15, ECLI:EU:C:2016:644)³⁰

GS Media administravo svetainę *GeenStijl*, kuri buvo viena iš dešimties lankomiausių Nyderlandų naujienų svetainių. 2011 m. *GS Media* publikavo straipsnį ir saitą, skaitytojus nukreipiantį į Australijos interneto svetainę, kur buvo skelbiamos B. G. Dekker nuotraukos. Šios nuotraukos buvo skelbiamos Australijos interneto svetainėje be *Sanoma*, mėnesinio žurnalo *Playboy* leidėjos, kuriai priklausė nagrinėjamų nuotraukų autorių teisės, sutikimo. Nepaisydama *Sanoma* raginimų, *GS Media* atsisakė pašalinti nagrinėjamą saitą. Kai *Sanoma* prašymu Australijos interneto svetainė pašalino nuotraukas, *GeenStijl* publikavo naują straipsnį, kuriame taip pat buvo saitas į kitą svetainę, kurioje buvo prieinamos nagrinėjamos nuotraukos. Ši svetainė taip pat patenkino *Sanoma* prašymą pašalinti nuotraukas. *GeenStijl* forumą lankantys interneto vartotojai jame nurodė naujų saitų į kitas svetaines, kuriose buvo galima pamatyti nagrinėjamas nuotraukas. *Sanoma* teigimu, *GS Media* pažeidė autorių teises. Nagrinėdamas kasacinį skundą *Hoge Raad der Nederlanden* (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas) šiuo klausimu kreipėsi į Teisingumo Teismą. Iš tiesų pagal Direktyvą 2001/29/EB autorių teisių turėtojas turi duoti leidimą kiekvienam viešo kūrinio paskelbimo veiksmui³¹.

Teisingumo Teismo nuomone, Direktyvos 2001/29 3 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad siekiant nustatyti, ar saitų į saugomus kūrinius, kurie laisvai prieinami kitoje interneto svetainėje be autorių teisių turėtojo sutikimo, interneto svetainėje pateikimas yra „viešas paskelbimas“, kaip jis suprantamas pagal šią nuostatą, reikia nustatyti, ar šiuos saitus nekomerciniais tikslais pateikė asmuo, kuris nežinojo arba negalėjo pagrįstai žinoti apie šių kūrinių paskelbimo kitoje interneto svetainėje neteisėtumą, ar, priešingai, jis pateikė šiuos saitus komerciniais tikslais, kai toks žinojimas turi būti preziumuojamas.

Kai nustatoma, kad asmuo žinojo arba turėjo žinoti (pavyzdžiui, dėl to, jog jį informavo autoriaus teisių turėtojas), kad jo pateiktas saitas suteikia prieigą prie neteisėtai Internete paskelbto kūrinio, reikia konstatuoti, kad šio saito pateikimas yra „viešas paskelbimas“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2011/29/EB 3 straipsnio 1 dalį. Kai saitai pateikiami siekiant pelno, iš juos pateikusio asmens tikimasi, kad jis atliks reikiamus patikrinimus siekdamas užtikrinti, kad atitinkamas kūrinys nėra neteisėtai paskelbtas svetainėje, į kurią nukreipia šie saitai. Tokiomis aplinkybėmis, jeigu ši nugrinčijama prezumpcija nebūtų paneigta, veiksmas, kurį sudaro saito, kurį galima paspausti, į neteisėtai paskelbtą kūrinių pateikimas, yra „viešas paskelbimas“, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2011/29/EB 3 straipsnio 1 dalį (33, 47–51, 55 punktai ir rezoliucinė dalis).

2017 m. birželio 14 d. Sprendimas „Stichting Brein“ (C-610/15, ECLI:EU:C:2017:456)³²

Ziggo ir *XS4ALL* buvo priegios prie interneto teikėjai. Didelė dalis jų abonentų naudojosi dalijimosi rinkmenomis internete platforma „The Pirate Bay“. Ši platforma leido naudotojams dalytis ir atsisiųsti fragmentais („torrentus“) kūrinius, kurie buvo jų kompiuteriuose. Dauguma aptariamų rinkmenų buvo autorių teisių saugomi kūriniai, o teisių savininkai šios platformos administratoriams ir naudotojams

³⁰ Šis sprendimas buvo pristatytas 2016 m. Metiniame pranešime, p. 58.

³¹ 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL L 167, 2001 6 22, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230).

³² Šis sprendimas buvo pristatytas 2017 m. Metiniame pranešime, p. 69.

nebuvo davę leidimo taip dalytis rinkmenomis. *Stichting Brein*, Nyderlandų autorių teisių turėtojų interesų gynimo fondas, kreipėsi į Nyderlandų teismus, kad šie nurodytų *Ziggo* ir *XS4ALL* užblokuoti „The Pirate Bay“ domeno vardus ir IP adresus.

Hoge Raad der Nederlanden (Nyderlandų Aukščiausiasis Teismas) iš esmės siekė sužinoti, ar tokioje dalijimosi rinkmenomis internete platformoje atliekamas „viešas kūrinio skelbimas“, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2001/29/EB³³, ir taip pažeidžiamos autorių teisės.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad sąvoka „viešas paskelbimas“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2011/29/EB 3 straipsnio 1 dalį, turi būti aiškinama taip, kad ji apima dalijimosi rinkmenomis internete platformos, kuri, naudojantis su saugomais kūriniais susijusių metaduomenų indeksavimu ir paieškos sistema, leidžia jos naudotojams surasti šiuos kūrinius ir dalytis jais *peer-to-peer* tinkle, pateikimą ir administravimą.

Reikia pažymėti, kaip matyti iš Direktyvos 2001/29/EB 23 konstatuojamosios dalies, kad minėto 3 straipsnio 1 dalyje nurodyta autoriaus teisė viešai paskelbti kūrinį apima bet kokį kūrinio transliavimą ar retransliavimą laidais ar bevielėmis priemonėmis, įskaitant transliavimą per radiją ar televiziją, visuomenės nariams, nesantiems toje vietoje, iš kurios skelbiama.

Šiuo klausimu Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad, pateikus interneto svetainėje galimas spustelėti nuorodas į saugomus kūrinius, su kuriais be jokių apribojimų galima susipažinti kitoje interneto svetainėje, pirmosios svetainės naudotojams suteikiama galimybė gauti tiesioginę prieigą prie minėtų kūrinių. Taip yra ir prekybos multimedijos grotuvais, į kuriuos iš anksto buvo įdiegti papildiniai, kuriuos galima rasti internete ir kuriuose yra hiperteksto nuorodų, nukreipiančių į visuomenei laisvai prieinamas interneto svetaines, kur autorių teisės saugomi kūriniai padaryti viešai prieinami be šios teisės turėtojų leidimo, atveju. Taigi remiantis šia jurisprudencija galima daryti išvadą, kad iš principo bet koks veiksmas, kuriuo naudotojas sąmoningai suteikia savo klientams prieigą prie saugomų kūrinių, gali būti laikomas „paskelbimo veiksmu“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 2001/29/EB 3 straipsnio 1 dalį.

Tam, kad būtų taikoma sąvoka „viešas paskelbimas“, kaip ji suprantama pagal Direktyvos 2001/29/EB 3 straipsnio 1 dalį, reikia, kad saugomi kūriniai iš tikrųjų būtų paskelbti viešai. Sąvokai „viešai“ būdinga tam tikra *de minimis* riba. Taigi reikia išsiaiškinti ne tik tai, kiek asmenų turi prieigą prie to paties kūrinio tuo pat metu, bet ir tai, kiek iš jų turi prieigą vienas po kitą (30–34, 40, 41, 48 punktai ir rezoliucinė dalis).

II. Elektroninės komercijos srities reglamentavimas

1. Reklama

*2010 m. kovo 23 d. (didžioji kolegija) Sprendimas „Google France“ (Sujungtos bylos C-236/08–C-238/08, ECLI:EU:C:2010:159)*³⁴

Google eksploatavo informacijos paieškos internete sistemą ir, be kita ko, siūlė mokamą nuorodų teikimo paslaugą, vadinamą „AdWords“. Ši paslauga leido bet kuriam ūkio subjektui, pasirinkus vieną ar kelis raktinius žodžius, pateikti reklaminę nuorodą į savo svetainę kartu su reklamine informacija. *Vuitton*,

33 2001 m. gegužės 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/29/EB dėl autorių teisių ir gretutinių teisių informacinėje visuomenėje tam tikrų aspektų suderinimo (OL L 167, 2001 6 22, p. 10; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 230).

34 Šis sprendimas buvo pristatytas 2010 m. Metiniame pranešime, p. 40.

Bendrijos prekių ženklo „Vuitton“ ir kitų Prancūzijos nacionalinių prekių ženklų savininkė, pastebėjo, kad, naudojant *Google*, interneto vartotojams surinkus jos prekių ženklus sudarančius žodžius, pasirodydavo nuorodos į svetaines, kuriose siūloma įsigyti *Vuitton* produktų imitacijų, ir į konkurentų, kitų prekių ženklų savininkų, svetaines. *Cour de cassation* (Aukščiausiasis Teismas, Prancūzija) uždavė Teisingumo Teismui klausimą dėl prekių ženklus atitinkančių žymenų naudojimo kaip raktinių žodžių teikiant nuorodų paslaugą internete be prekių ženklų savininkų sutikimo teisėtumo.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad toks nuorodų teikimo internete paslaugos teikėjas nenaudoja žymens, kaip apibrėžta Direktyvos 89/104/EEB³⁵ 5 straipsnio 1 ir 2 dalyse arba Reglamento (EB) Nr. 40/94³⁶ 9 straipsnio 1 dalyje, net jei jis leidžia reklamuotojams pasirinkti prekių ženklu tapachius žymenis kaip raktinius žodžius, išsaugoja juos ir pateikia internete savo klientų skelbimus pasinaudodamas jais. Tai, kad trečiasis asmuo naudoja savininko prekių ženklu tapatų ar panašų į jį žymenį, reiškia, kad jis naudoja žymenį pateikdamas savo komercinį pranešimą, ir tai laikoma naudojimu, kaip tai suprantama pagal minėtą direktyvą, jeigu pateikimo tikslas suklaidinti interneto vartotojus dėl šių prekių ar paslaugų kilmės (53–57, 71–73, 105 punktai, rezoliucinė dalis).

Prekių ženklu savininkas turi teisę uždrausti reklamuotojui reklamuoti, kai iš tokios reklamos vidutinis interneto vartotojas negali ar sunkiai gali suprasti, ar skelbime nurodytos prekės arba paslaugos yra kilusios iš prekių ženklu savininko ar trečiojo asmens. Esminė prekių ženklu funkcija yra, be kita ko, leisti interneto vartotojams atskirti to prekių ženklu savininko prekes ar paslaugas nuo kitos kilmės prekių ir paslaugų (84, 85, 87–90, 99, rezoliucinės dalies 1 punktas).

Vis dėlto trečiųjų asmenų atliekamo prekių ženklu tapachiu žymenų naudojimo poveikis pats savaime nedaro žalos prekių ženklu reklamos funkcijai (91–95 punktai). Direktyvos 2000/31/EB³⁷ 14 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad jame įtvirtinta norma yra taikoma nuorodų paslaugos internete teikėjui, kai jis neatlika aktyvaus vaidmens, kuris būtų leidęs jam turėti žinių apie saugomus duomenis ar juos kontroliuoti. Jeigu vaidmuo yra tik techninio, automatinio ir pasyvaus pobūdžio, todėl jis neturi žinių apie saugomus duomenis arba jų nekontroliuoja, minėtas paslaugos teikėjas negali būti laikomas atsakingu (114, 119, 120 punktai, rezoliucinės dalies 3 punktas).

2013 m. liepos 11 d. Sprendimas „Belgian Electronic Sorting Technology“ (C-657/11, ECLI:EU:C:2013:516)³⁸

Įmonės BEST ir *Visys* kūrė, gamino ir parduodavo rūšiavimo mašinas ir jų sistemas, kuriose naudojamos lazerinės technologijos. *Visys* buvo įsteigta B. Peelaers, buvusio BEST darbuotojo. Šis *Visys* vardu užregistravo domeno vardą „www.bestlasersorter.com“. Interneto svetainės, į kurią nukreipiama įvedus šį domeno vardą, turinys buvo identiškas įprastų *Visys* interneto svetainių, pasiekiamų naudojant domenų vardus „www.visys.be“ ir „www.visysglobal.be“, turiniui. Paieškos sistemoje *google.be* įvedus ieškomus žodžius „Best Laser Sorter“, pateikiama antra nuoroda – iš karto po BEST interneto svetainės – buvo nuoroda į *Visys* interneto svetainę. *Visys* savo interneto svetainėse naudojo tokias metagaires: „Best+Helius, Best+Genius“. *Hof van Cassatie* (Aukščiausiasis Teismas, Belgija), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, kreipėsi į Teisingumo Teismą, siekdamas išsiaiškinti, ar Direktyvos 84/450/EEB³⁹ ir Direktyvos 2006/114/EB⁴⁰ sąvoką „reklama“ reikia aiškinti taip, kad ji apima,

35 1988 m. gruodžio 21 d. Tarybos direktyva 89/104/EB valstybių narių įstatymams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti (OL L 40, 1989 2 11, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 92).

36 1993 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 40/94 dėl Bendrijos prekių ženklu (OL L 11, 1994 1 14, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 17 sk., 1 t., p. 146).

37 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (OL L 178, 2000 7 17, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 25 t., p. 399).

38 Šis sprendimas buvo pristatytas 2013 m. Metiniame pranešime, p. 41.

39 1984 m. rugsėjo 10 d. Tarybos direktyva 84/450/EEB dėl valstybių narių įstatymų ir kitų teisės aktų dėl klaidinančios reklamos suderinimo, iš dalies pakeista Direktyva 2005/29/EB (OL L 250, 1984 9 19, p. 17; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 227).

40 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/114/EB dėl klaidinančios ir lyginamosios reklamos (OL L 376, 2006 12 27, p. 21).

pirma, domeno vardo registraciją ir naudojimą ir, antra, metagairių („metatags“) naudojimą interneto svetainės metaduomenyse („metadata“).

Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvos 84/450/EEB 2 straipsnio 1 punktas ir Direktyvos 2006/114/EB 2 straipsnio a punktas aiškintini taip, kad šiose nuostatose apibrėžta sąvoka „reklama“ apima domeno vardo ir metagairių naudojimą interneto svetainės metaduomenyse, kai domeno varde arba metagairėse, sudarytose iš raktinių žodžių („keyword metatags“), daroma nuoroda į tam tikras prekes ar paslaugas arba į įmonės komercinį pavadinimą ir kai jie yra informacijos pateikimo, kuris skirtas potencialiems vartotojams ir kuriuo jiems siūloma rasti interneto svetainę, susijusią su minėtomis prekėmis ar paslaugomis arba su minėta įmone, forma.

Sąvoka „reklama“ negali būti aiškinama ir taikoma taip, kad įmonės veiksmams, atliekamiems prekybininko skatinant pirkti savo produktus arba paslaugas, kurie gali turėti įtakos vartotojų ekonominiam elgesiui ir dėl to turėti poveikį šio prekybininko konkurentams, netaikomos šiose direktyvose nustatytos sąžiningos konkurencijos taisyklės.

Tačiau ši sąvoka neapima domeno vardo registracijos. Tai yra visiškai formalus veiksmas, kuris pats nebūtinai apima potencialių interneto vartotojų galimybę susipažinti su domeno vardu ir todėl negali turėti įtakos jų pasirinkimui (39, 43, 48, 53, 60 punktai ir rezoliucinė dalis).

2017 m. gegužės 4 d. Sprendimas „Luc Vanderborght“ (C-339/15, ECLI:EU:C:2017:335)⁴¹

L. Vanderborght, Belgijoje įsisteigęs gydytojas odontologas, reklamavo dantų gydymo paslaugas. L. Vanderborght pastatė stendą, kur nurodė savo pavardę, tai, kad jis yra gydytojas odontologas, savo interneto svetainės adresą ir savo kabineto telefono numerį. Be to, jis sukūrė interneto svetainę, skirtą pacientams informuoti apie įvairių rūšių gydymo paslaugas, kurias jis teikė savo kabinete. Galiausiai jis įdėjo keletą skelbimų į vietinius dienraščius. Procesas baudžiamojoje byloje prieš L. Vanderborght pradėtas gavus gydytojų odontologų profesinės asociacijos *Verbond der Vlaamse tandartsen* skundą. Iš tiesų Belgijos įstatymais visiškai draudžiama bet kokia forma reklamuoti burnos ir dantų priežiūros paslaugas. Bylą nagrinėjantis *Nederlandstalige rechtbank van eerste aanleg te Brussel* (Briuselio pirmosios instancijos teismas, bylas nagrinėjantis nyderlandų kalba, Belgija) nusprendė šiuo klausimu kreiptis į Teisingumo Teismą.

Teisingumo Teismo teigimu, Direktyva 2000/31/EB⁴² turi būti aiškinama taip, kad ja draudžiamas toks nacionalinės teisės aktas, kaip nagrinėjamas pagrinde byloje.

Direktyvos 2000/31/EB 18 konstatuojamojoje dalyje patikslinta, kad sąvoka „informacinės visuomenės paslaugos“ apima įvairių veiklą, atliekamą prisijungus prie tinklo. Be to, šios direktyvos 2 straipsnio f punkte numatyta, kad sąvoka „komercinis pranešimas“, be kita ko, apima bet kokią pranešimo formą, skirtą asmens, kuris verčiasi reglamentuojama profesija, paslaugoms reklamuoti. Darytina išvada, kad burnos ir dantų priežiūros paslaugų reklama, skelbiama interneto svetainėje, yra tokia paslauga (36–39 punktai). Sąjungos teisės aktų leidėjas neatmetė galimybės reglamentuojamoms profesijoms taikyti komercinių pranešimų internete leidimo principo, numatyto minėtos direktyvos 8 straipsnio 1 dalyje. Nors pagal šią nuostatą leidžiama atsižvelgti į sveikatos profesijų ypatumus diegiant su jomis susijusias profesines taisykles, komercinių pranešimų internete formas ir metodus, siekiant, be kita ko, užtikrinti, kad nebūtų pažeistas pacientų pasitikėjimas šiomis profesijomis, vis dėlto šiomis profesinėmis taisyklėmis negalima apskritai ir visiškai uždrausti bet kokia forma reklamuoti internete paslaugas, siekiant taip viešinti asmens, kuris verčiasi tokia profesija, veiklą (48–50 punktai, rezoliucinė dalis).

⁴¹ Šis sprendimas buvo pristatytas 2017 m. Metiniame pranešime, p. 76.

⁴² 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (OL L 178, 2000 7 17, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 25 t., p. 399).

SESV 56 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiamas toks nacionalinės teisės aktas, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, pagal kurį apskritai ir visiškai draudžiama bet kokia forma reklamuoti burnos ir dantų priežiūros paslaugas.

Kiek tai susiję su tokiu laisvės teikti paslaugas apribojimo, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, būtinumu, reikia atsižvelgti į tai, kad žmonių sveikata ir gyvybė tarp Sutarties saugomų interesų užima svarbiausią vietą ir kad iš esmės valstybės narės turi nuspręsti, kokio lygio visuomenės sveikatos apsaugą jos ketina suteikti.

Iš tiesų ne visi pagal šiuos teisės aktus draudžiami reklaminiai pranešimai savaime gali turėti pasekmių, kurios būtų priešingos nurodytiems tikslams. Šiomis aplinkybėmis laikytina, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamais teisės aktais užsibrėžti tikslai gali būti pasiekiami mažiau ribojančiomis priemonėmis (71–73, 75, 76 punktai, rezoliucinės dalies 3 punktas).

2017 m. kovo 30 d. Sprendimas „Verband Sozialer Wettbewerb eV“ (C-146/16, ECLI:EU:C:2017:243)

Ginčas kilo dėl laikraštyje *DHL Paket*, kuris administruoja interneto portalą „MeinPaket.de“, kuriame profesionalūs pardavėjai gali siūlyti prekes, paskelbto reklaminio skelbimo. Šiame skelbime su kodais nurodytas prekes buvo galima įsigyti iš trečiųjų pardavėjų per minėtą pardavimo platformą. Prisijungęs prie svetainės, vartotojas galėdavo įvesti atitinkamą kodą, leidžiantį patekti į puslapį, kuriame atitinkama prekė būdavo detalai pristatoma ir nurodomas tos prekės pardavėjas, su kuriuo susijusi atitinkama informacija galėjo būti prieinama tam skirtoje rubrikoje.

Verband Sozialer Wettbewerb (toliau – VSW), asociacijos, kuriai, be kita ko, priklauso elektrinių ir elektroninių gaminių pardavėjai ir nuotoliniu būdu prekiaujantys pardavėjai, siūlantys visų rūšių prekes, teigimu, paskelbtas skelbimas yra nesąžiningos komercinės veiklos aktas. Anot VSW, *DHL Paket* neįvykdė pareigos nurodyti pardavėjų, kurie naudojami jos pardavimo platforma, tapatybę ir adresą. VSW pareiškė ieškinį, reikalaujama nutraukti šią reklaminę veiklą.

Gavęs *Bundesgerichtshof* (Federalinis Teismas, Vokietija) kreipimąsi, Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvos 2005/29/EB⁴³ 7 straipsnio 4 dalis turi būti aiškinama taip, kad tokiu reklaminio skelbimu, kaip nagrinėjamas pagrindinėje byloje, kurį apima sąvoka „kvietimas pirkti“, kaip ji suprantama pagal šią direktyvą, gali būti įvykdyta šioje nuostatoje numatyta pareiga informuoti.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas kiekvienu konkrečiu atveju turi įvertinti, pirma, ar reklaminio teksto apimties ribojimais galima pateisinti informacijos apie pardavėją pateikimą tik prekybos internetu platformoje ir prirėkus, antra, ar šios direktyvos 7 straipsnio 4 dalies b punkte nurodyta informacija apie prekybos internetu platformą pateikiama paprastai ir greitai (33 punktas ir rezoliucinė dalis).

2016 m. kovo 3 d. Sprendimas „Daimler AG“ (C-179/15, ECLI:EU:C:2016:134)

Együd Garage, Vengrijos įmonė, užsiimanti *Mercedes* automobilių prekyba ir taisymu, buvo sudariusi garantinio aptarnavimo paslaugų teikimo sutartį su *Daimler*, *Mercedes* automobilių vokiečių gamintoju ir tarptautinio prekių ženklo „Mercedes-Benz“ savininku. Vengrijos įmonė turėjo teisę naudoti šį prekių

43 2005 m. gegužės 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2005/29/EB dėl nesąžiningos įmonių komercinės veiklos vartotojų atžvilgiu vidaus rinkoje ir iš dalies keičianti Tarybos direktyvą 84/450/EEB, Europos Parlamento ir Tarybos direktyvas 97/7/EB, 98/27/EB bei 2002/65/EB ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2006/2004 (OL L 149, 2005 6 11, p. 22).

ženklą ir savo skelbimuose nurodyti esanti „įgaliotoji Mercedes Benz remonto įmonė“. Pasibaigus šios sutarties galiojimui, *Együd Garage* siekė pašalinti visus skelbimus internete, dėl kurių visuomenė galėtų manyti, kad tęsiasi jos sutartiniai santykiai su *Daimler*. Nepaisant šių pastangų, skelbimai su šia nuoroda vis tiek buvo skelbiami internete ir pateikiami paieškų sistemų rezultatų sąrašuose. *Fővárosi Törvényszék* (Budapešto teismas, Vengrija) Teisingumo Teismo klausė, ar direktyva dėl prekių ženklų⁴⁴ leidžiama *Daimler* reikalauti iš buvusio sutarties partnerio imtis visų įmanomų priemonių, siekiant nepakenkti jo prekių ženklui.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad trečiosios šalies prekių ženklo naudojimas be savininko leidimo, siekiant paskelbti visuomenei, kad ši trečioji šalis teikia šiuo prekės ženklu pažymėtų prekių remonto ar priežiūros paslaugas arba jos specializacija yra šios prekės, yra prekių ženklo naudojimas pagal Direktyvos 2008/95/EB 5 straipsnio 1 dalies a punktą. Prekių ženklo savininkas gali uždrausti tokį naudojimą, išskyrus tuos atvejus, kai taikomas 6 straipsnis dėl prekių ženklo suteikiamų teisių apribojimo arba 7 straipsnis dėl prekių ženklo suteikiamų teisių pasibaigimo. Tokiu naudojimu be prekių ženklo savininko sutikimo gali būti daroma žala prekių ženklo kilmės nurodymo funkcijai (28–30 punktai).

Minėtos direktyvos 5 straipsnio 1 dalies a ir b punktai aiškintini taip, kad tai nelaikoma naudojimu, jeigu skelbimą paskelbė ne trečioji šalis ar jis paskelbtas ne jos vardu arba kai šį skelbimą paskelbė ši trečioji šalis ar jis paskelbtas jos vardu su savininko sutikimu, jeigu ši trečioji šalis aiškiai pareikalavo šios interneto svetainės valdytojo jį pašalinti arba nebeminėti jame nurodyto prekių ženklo. Reklamos davėjui negalima priskirti ir savarankiškų kitų ūkio subjektų, kaip antai interneto svetainių, kuriuose pateikiami katalogai, valdytojų, kurie veikia ne pagal šio reklamos davėjo nurodymus ar jo vardu, bet savo pačių iniciatyva ir savo pačių vardu, veiksmų.

Pagal Direktyvos 2008/95/EB 5 straipsnio 1 dalies a ir b punktus dviem juose numatytais atvejais prekių ženklo savininkas neturi teisės imtis veiksmų dėl reklamos davėjo, siekdamas, kad šis uždraustų skelbti internete skelbimą, kuriame yra nuoroda į jo prekių ženklą (34, 36, 37, 44 punktai ir rezoliucinė dalis).

2. Konkurencijos teisė

2011 m. spalio 13 d. Sprendimas „Pierre Fabre“ (C-439/09, ECLI:EU:C:2011:649)

Pierre Fabre Dermo-Cosmétique (PFDC) gamino ir parduodavo kosmetikos produktus Europos rinkoje tarpininkaujama farmacininkų. Nagrinėjami produktai nepriskiriami prie vaistų kategorijos. Sutartyse dėl šių produktų platinimo buvo numatyta, kad jie turi būti parduodami tik patalpose, privalomai dalyvaujant farmacininko diplomą turinčiam asmeniui, taip pašalinant galimybę bet kokia forma prekiauti internetu. *Autorité française de la concurrence* (Prancūzijos konkurencijos tarnyba) nusprendė, kad šios PFDC platinimo sutartys prilygsta antikonkurenciniams susitarimams, prieštaraujantiems tiek Prancūzijos, tiek Europos Sąjungos konkurencijos teisei. PFDC apskundė šį sprendimą *Cour d'appel de Paris* (Paryžiaus apeliacinis teismas, Prancūzija), o šis Teisingumo Teismo klausė, ar bendras ir absoliutus pardavimo internetu draudimas yra konkurencijos ribojimas „dėl tikslo“, ar tokiam susitarimui gali būti taikoma bendroji išimtis ir, jei bendroji išimtis netaikoma, ar jam gali būti taikoma atskiroji išimtis pagal SESV 101 straipsnio 3 dalį.

Teisingumo Teismas atsakė, kad SESV 101 straipsnio 1 dalį reikia aiškinti taip, kad pasirinktinio platinimo sistemoje sutarties sąlyga yra apribojimas dėl tikslo pagal šią nuostatą, jeigu, individualiai ją išnagrinėjus, šios sąlygos negalima objektyviai pateisinti. Iš tiesų tokia sąlyga gerokai sumažinamos patvirtinto

⁴⁴ 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/95/EB valstybių narių teisės aktams, susijusiems su prekių ženklais, suderinti (OL L 299, 2008 11 8, p. 25).

distributoriaus galimybės parduoti sutartyje numatytus produktus klientams, esantiems už sutartyje nurodytos jo teritorijos arba veiklos zonos. Taigi ja gali būti ribojama konkurencija šiame sektoriuje.

Vis dėlto egzistuoja teisėti reikalavimai, kaip antai specializuotos prekybos palaikymas, kai galima suteikti specialias paslaugas, susijusias su labai kokybiškais ir techniškai pažangiais produktais, kurie gali pateisinti kainų konkurencijos sumažėjimą konkurencijos, susijusios su kitais veiksniais, išskyrus kainą, naudai. Šiuo klausimu tokios pasirinktinio platinimo sistemos organizavimui netaikomas SESV 101 straipsnio 1 dalyje numatytas draudimas, jei perpardavėjai pasirenkami remiantis objektyviais kokybiniais kriterijais, vienodai nustatytais visiems potencialiems perpardavėjams ir taikomais nediskriminuojant, jei tokio platinimo tinklo reikia dėl atitinkamos prekės savybių, siekiant apsaugoti jos kokybę ir užtikrinti tinkamą jos naudojimą, ir galiausiai jei nustatytais kriterijais neviršijama tai, kas būtina. Konkrečiai kalbant apie kosmetikos ir kūno priežiūros produktų pardavimą, tikslas išsaugoti šių produktų prestižinį įvaizdį negali būti teisėtas tikslas, dėl kurio būtų galima apriboti konkurenciją (38, 40, 41, 46, 47 punktai ir rezoliucinė dalis).

Reglamento (ES) Nr. 2790/1999⁴⁵ 4 straipsnio c punktas turi būti aiškinamas taip, kad šio reglamento 2 straipsnyje numatyta bendroji išimtis netaikoma vertikaliniams susitarimams, kuriais siekiama riboti mažmenine prekyba užsiimančių pasirinktinio platinimo sistemos narių aktyvų ar pasyvų pardavimą galutiniams naudotojams, nepažeidžiant galimybės uždrausti sistemos nariui vykdyti veiklos už nepatvirtintos įsisteigimo vietos (53, 54, 56, 58, 59 punktai ir rezoliucinė dalis).

2017 m. gruodžio 6 d. Sprendimas „Coty Germany“ (C-230/16, ECLI:EU:C:2017:941)

Coty Germany Vokietijoje prekiaavo prabangiomis kosmetikos prekėmis. Siekdama apsaugoti savo prabangos įvaizdį, ji prekiaavo tam tikromis savo prekių ženklų pažymėtomis prekėmis per pasirinktinio platinimo tinklą, t. y. per įgaliotuosius platintojus. Jų pardavimo vietos turėjo atitikti tam tikrus reikalavimus, susijusius su aplinka, interjeru ir įranga. Be to, įgaliotieji platintojai turėjo teisę parduoti produktus internetu, tačiau tik su sąlyga, kad įgaliotieji platintojai naudosis savo „elektronine vitrina“ arba trečiųjų neįgaliotų asmenų platformomis, kai jų įsikišimas yra nematomas vartotojams. Kita vertus, jiems buvo aiškiai draudžiama parduoti produktus internetu naudojantis trečiosios įmonės platforma, kai toks naudojimas matomas vartotojams.

Coty Germany Vokietijos teisme pareiškė ieškinį *Parfümerie Akzente*, vienam iš įgaliotųjų platintojų, kad remiantis šia sutarties nuostata būtų uždrausta platinti *Coty* produktus per „amazon.de“ platformą. Turėdamas abejonių dėl šios nuostatos teisėtumo pagal Sąjungos konkurencijos teisę, *Oberlandesgericht Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) šiuo klausimu kreipėsi į Teisingumo Teismą.

Teisingumo Teismo nuomone, SESV 101 straipsnio 1 dalis turi būti aiškinama taip, kad tokia pasirinktinio platinimo sistema, kuria siekiama apsaugoti šių prekių prabangos įvaizdį, suderinama su šia nuostata, jeigu perpardavėjai atrenkami atsižvelgiant į objektyvius kokybinius kriterijus, nustatytus vienodai visiems galimiems perpardavėjams ir taikomus nediskriminuojant, ir jeigu nustatytais kriterijais neviršijama tai, kas būtina (36 punktas, rezoliucinės dalies 1 punktas).

Be to, Reglamento (ES) Nr. 330/2010⁴⁶ 4 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad prabangos prekių pasirinktinio platinimo sistemos nariams, kurie rinkoje dirba kaip platintojai, nustatytas draudimas prekiaujant internetu naudotis trečiųjų įmonių paslaugomis, kai tas naudojimas matomas, nėra nei

45 1999 m. gruodžio 22 d. Komisijos reglamentas (EB) Nr. 2790/1999 dėl Sutarties 81 straipsnio 3 dalies taikymo vertikalinių susitarimų ir suderintų veiksmų grupėms (OL L 336, 1999 12 29, p. 21; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 8 sk., 1 t., p. 364).

46 2010 m. balandžio 22 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 330/2010 dėl Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 101 straipsnio 3 dalies taikymo vertikalinių susitarimų ir suderintų veiksmų rūšims (OL L 102, 2010 4 23, p. 1).

klientų apribojimas, kaip tai suprantama pagal šio reglamento 4 straipsnio b punktą, nei pasyvaus pardavimo galutiniams vartotojams ribojimas, kaip tai suprantama pagal 4 straipsnio c punktą (69 punktas, rezoliucinės dalies 3 punktas).

3. Vaistų ir medicinos prietaisų pardavimas internetu

2003 m. gruodžio 11 d. Sprendimas (plenarinė sesija) „Deutscher Apothekerverband“ (C-322/01, ECLI:EU:C:2003:664)⁴⁷

Pagrindinė byla buvo susijusi su *Deutscher Apothekerverband eV*, asociacijos, siekiančios ginti ir remti vaistininkų ekonominius ir socialinius interesus, ir *o800 DocMorris NV*, vaistinės, įsteigtos Nyderlanduose, ginču. Jacques Waterval yra vaistininkas ir vienas iš *DocMorris* atstovų pagal įstatymą. Nuo 2000 m. birželio mėn. *DocMorris* ir J. Waterval turėjo vaistų prekybos internetu svetainę interneto adresu www.o800DocMorris.com. Ši prekyba buvo susijusi su vaistais, kuriems leidimai buvo išduoti Vokietijoje arba Nyderlanduose. Šie vaistai tiekiami tik pateikus gydytojo išrašyto recepto originalą. *Apothekerverband* apskundė *Landgericht Frankfurt am Main* (Frankfurto prie Maino apygardos teismas, Vokietija) vaistų siūlymą internetu ir pristatymą paštu iš vienos valstybės į kitą. Jos nuomone, Vokietijos vaistų įstatymo nuostatomis neleidžiama užsiimti tokia veikla. Apygardos teismas kreipėsi į Teisingumo Teismą siekdamas išsiaiškinti, ar tokie draudimai pažeidžia laisvo prekių judėjimo principą. Be to, jeigu būtų nustatytas EB 28 straipsnio pažeidimas, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas siekė išsiaiškinti, ar pagrindinėje byloje nagrinėjamos Vokietijos teisės nuostatos yra būtinos, siekiant veiksmingai apsaugoti žmonių sveikatą ir gyvybę, kaip tai suprantama pagal EB 30 straipsnį.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad nacionalinis draudimas yra lygiavėčio poveikio priemonė pagal EB 28 straipsnį. Jis yra nepalankesnis vaistinėms, įsisteigusioms valstybės teritorijoje, ir gali labiau trukdyti prekėms iš kitų valstybių narių nei nacionalinėms prekėms patekti į rinką.

Remiantis EB 30 straipsniu galima pateisinti tokį nacionalinį draudimą, jeigu jis taikomas receptiniams vaistams. Atsižvelgiant į tai, kad gali būti daug pavojų, susijusių su šių vaistų vartojimu, būtina veiksmingai ir atsakingai tikrinti gydytojų išrašytų receptų autentiškumą ir užtikrinti vaistų išdavimą arba pačiam klientui, arba asmeniui jo įgaliotam pasiimti vaistus. Tačiau negalima remtis EB 30 straipsniu siekiant pateisinti absoliutų draudimą prekiauti vaistais paštu (68, 74, 76, 112, 119, 124, 134 punktai, rezoliucinės dalies 1 punktas).

Be to, su Direktyvos 2001/83/EB⁴⁸ 88 straipsnio 1 dalimi nesuderinamas nacionalinis draudimas reklamuoti vaistų, kuriuos tiekti atitinkamoje valstybėje narėje leidžiama tik vaistinėse, prekybą paštu, kiek šis draudimas apima vaistus, kuriems nebūtinai gydytojo receptas.

Iš tiesų negalima aiškinti, kad Direktyvos 2001/83/EB 88 straipsnio 2 dalis, pagal kurią leidžiama visuomenei reklamuoti vaistus, kuriems nebūtinai gydytojo receptas, netaikoma vaistų prekybos paštu reklamai, remiantis tariama būtinybe, kad fiziškai dalyvautų vaistininkas (143, 144, 148 punktai, rezoliucinės dalies 2 punktas).

⁴⁷ Šis sprendimas buvo pristatytas 2003 m. Metiniame pranešime, p. 26.

⁴⁸ 2001 m. lapkričio 6 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/83/EB dėl Bendrijos kodekso, reglamentuojančio žmonėms skirtus vaistus (OL L 311, 2001 11 28, p. 67; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 27 t., p. 69).

2010 m. gruodžio 2 d. Sprendimas „Ker-Optika“ (C-108/09, ECLI:EU:C:2010:725)⁴⁹

Pagal Vengrijos teisę prekiauti kontaktiniais lęšiais galima tik specializuotose parduotuvėse, kurių plotas ne mažesnis kaip 18 m², arba patalpose, atskirtose nuo montavimo dirbtuvių. Be to, parduodant šias prekes buvo reikalaujama, kad paslaugas teiktų optometrininkas arba gydytojas oftalmologas, turintis kvalifikaciją kontaktinių lęšių srityje. Vis dėlto Vengrijos įmonė *Ker-Optika* prekiaavo kontaktiniais lęšiais savo interneto svetainėje. Vengrijos sveikatos priežiūros institucijos uždraudė tęsti šią veiklą. *Ker-Optika* ginčijo šį draudžiantį sprendimą teisme. Nagrinėdamas bylą *Baranya megyei bíróság* (Baranya departamento teismas, Vengrija) kreipėsi į Teisingumo Teismą siekdamas išsiaiškinti, ar Vengrijos teisės nuostatos suderinamos su Sąjungos teise.

Teisingumo Teismas atsakė, kad nacionalinės teisės nuostatos, susijusios su kontaktinių lęšių prekyba, patenka į Direktyvos 2000/31/EB⁵⁰ taikymo sritį, kiek jos susijusios su prekių pasiūla internete ir sutarties sudarymu elektroninėmis priemonėmis. Tačiau nacionalinės teisės nuostatos, susijusios su minėtų lęšių pristatymu, nepatenka į šios direktyvos taikymo sritį. SESV 34 ir 36 straipsniai bei Direktyva 2000/31/EB turi būti aiškinami taip, kad jais draudžiamos nacionalinės teisės nuostatos, kuriomis leidžiama prekiauti kontaktiniais lęšiais tik specializuotose medicinos reikmenų parduotuvėse (28, 31, 77 punktai ir rezoliucinė dalis).

Iš tiesų minėtas teisės aktas yra kiekybiniam apribojimui lygiaverčio poveikio priemonė, kuri yra draudžiama pagal SESV 34 straipsnį, nes draudimas yra susijęs su kontaktinių lęšių pardavimu paštu internetu ir jų pristatymu į namus nacionalinėje teritorijoje gyvenantiems vartotojams į namus ir juo iš kitų valstybių narių ūkio subjektų atimamas ypač veiksmingas šių gaminių prekybos būdas ir todėl labai apsunkinamas jų pateikimas į atitinkamos valstybės narės rinką.

Nacionalinis teisės aktų leidėjas peržengė jam suteiktos diskrecijos ribas, kad nuspręstų dėl sveikatos apsaugos, kurią jis siekia užtikrinti, lygio, todėl šis teisės aktas turi būti pripažintas viršijančiu tai, kas būtina nurodytam tikslui pasiekti. Tikslas gali būti pasiektas mažiau ribojančiomis priemonėmis, kai tam tikri apribojimai nustatomi tik pirmą kartą išduodant lęšius ir suinteresuotieji ūkio subjektai įpareigojami klientams suteikti galimybę kreiptis į kvalifikuotą optikos specialistą. Dėl tų pačių priežasčių minėtas teisės aktas negali būti laikomas proporcingu atsižvelgiant į visuomenės sveikatos apsaugos tikslą, kaip jis suprantamas pagal Direktyvos 2000/31/EB 3 straipsnio 4 dalį (58, 64, 74–76, 78 punktai ir rezoliucinė dalis).

2016 m. spalio 19 d. Sprendimas „Deutsche Parkinson Vereinigung“ (C-148/15, ECLI:EU:C:2016:776)

Deutsche Parkinson Vereinigung, Vokietijos tarpusavio pagalbos organizacija, kurios tikslas – pagerinti Parkinsono liga sergančių asmenų gyvenimo sąlygas, sutarė su Nyderlandų užsakomosios prekybos paštu vaistine dėl kuponų sistemos. Jos nariai galėjo naudotis kuponų sistema pirkdami vaistus nuo Parkinsono ligos, kurie parduodami tik su gydytojų išrašytais receptais ir tik vaistinėse. Vokietijos kovos su nesąžininga konkurencija asociacija nustatė, kad tokia kuponų sistema pažeidžiami Vokietijos teisės aktai, kuriuose nustatyta vienoda kaina vaistinėse išduodamiems receptiniams vaistams.

Oberlandesgericht Düsseldorf (Diuseldorfo aukštesnysis apygardos teismas, Vokietija) kreipėsi į Teisingumo Teismą siekdamas išsiaiškinti, ar toks vienodų kainų nustatymas yra suderinamas su laisvų prekių judėjimu.

⁴⁹ Šis sprendimas buvo pristatytas 2010 m. Metiniame pranešime, p. 18.

⁵⁰ 2000 m. birželio 8 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2000/31/EB dėl kai kurių informacinės visuomenės paslaugų, ypač elektroninės komercijos, teisinių aspektų vidaus rinkoje (Elektroninės komercijos Direktyva) (OL L 178, 2000 7 17, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 25 t., p. 399).

Teisingumo Teismas nusprendė, kad SESV 34 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad tokie nacionalinės teisės aktai yra kiekybiniam importo apribojimui lygiavertis poveikio priemonė. Šiais teisės aktais daromas didesnis poveikis tais atvejais, kai receptinius vaistus parduoda kitose valstybėse narėse įsteigtos vaistinės, nei tuo atveju, kai juos parduoda nacionalinėje teritorijoje įsteigtos vaistinės.

Iš tiesų tradicinės vaistinės, o ne užsakomąją prekybą paštu vykdančios vaistinės iš principo turi geresnes sąlygas teikti pacientams individualius patarimus ir užtikrinti aprūpinimą vaistais skubos atveju. Darytina išvada, kad kainų konkurencija užsakomąją prekybą paštu vykdančioms vaistinėms gali būti svarbesnis konkurencinis parametras.

SESV 36 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad nacionalinės teisės aktai negali būti pateisinami žmonių sveikatos ir gyvybės apsaugos sumetimais, nes šie teisės aktai nėra tinkami užsibrėžtiems tikslams pasiekti. Tikslas užtikrinti patikimą ir kokybišką aprūpinimą vaistais visoje nacionalinėje teritorijoje patenka į SESV 36 straipsnio taikymo sritį. Vis dėlto teisės aktus galima pateisinti tik tiek, kiek jais užtikrinamas užsibrėžto teisėto tikslo pasiekimas ir kiek jie neviršija to, kas būtina šiam tikslui pasiekti.

Šiuo aspektu padidėjusi vaistinių konkurencija dėl kainų būtų naudinga siekiant vienodo aprūpinimo vaistais ir nedaro neigiamos įtakos tradicinių vaistinių vykdomai tam tikrai bendrojo intereso veiklai, kaip antai vaistų gamybai pagal receptus ar tam tikrų vaistų atsargų ir asortimento turėjimui. Galiausiai konkurencija dėl kainų galėtų būti naudinga pacientui, nes ji leistų receptinius vaistus tam tikrais atvejais siūlyti mažesnėmis kainomis (34, 38, 40, 43, 46 punktai, rezoliucinės dalies 2 punktas).

4. Azartiniai lošimai

2003 m. lapkričio 6 d. Sprendimas (plenarinė sesija) „Gambelli“ (C-243/01, ECLI:EU:C:2003:597)

Piergiorgio Gambelli ir kiti 137 asmenys prižiūrėjo Anglijos lažybų tarpininko, su kuriuo jie buvo susiję internetu, naudai duomenų perdavimo centrus, kuriuose buvo renkamos sportinių lažybų įmokos Italijos teritorijoje. Lažybų tarpininkas *Stanley International Betting Ltd* vertėsi savo veikla remdamasis pagal Anglijos teisę Liverpulio miesto išduota licencija. Italijoje teisę verstis šia veikla turi tik valstybė ar jos koncesionariai. Bet koks šios taisyklės pažeidimas gali lemti baudžiamosios sankcijos iki vienerių metų laisvės atėmimo taikymą. P. Gambelli buvo iškelta baudžiamoji byla. Jis tvirtino, kad Italijos teisės nuostatos nesuderinamos su Bendrijos įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas principais. Nagrinėdamas šią bylą *Tribunale di Ascoli Piceno* (Ascoli Piceno teismas, Italija) kreipėsi į Europos Bendrijų Teisingumo Teismą siekdamas išsiaiškinti, kaip reikia aiškinti EB sutarties nuostatas šiuo klausimu.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad tokios nacionalinės teisės nuostatos yra įsisteigimo laisvės ir laisvės teikti paslaugas, numatytų atitinkamai EB 43 ir 49 straipsniuose, apribojimai. Kad būtų pateisinami, jie turi būti grindžiami privalomaisiais bendrojo intereso pagrindais, tinkami atitinkamo tikslo įgyvendinimui užtikrinti ir neviršyti to, kas būtina šiam tikslui pasiekti, ir būti taikomi nediskriminuojant.

Nacionalinis teismas privalo patikrinti, ar tokios nacionalinės teisės nuostatos, atsižvelgiant į konkrečias jų taikymo taisykles, iš tikrųjų atitinka jas pateisinti galinčius tikslus ir ar jose nustatyti apribojimai nėra neproporcingi šių tikslų atžvilgiu.

Teisingumo Teismas taip pat nusprendė, kad jei valstybės narės valdžios institucijos vartotojus skatina dalyvauti loterijoje, azartiniuose lošimuose ir lošimuose iš pinigų tam, kad valstybės išdas iš to gautų finansinės naudos, šios valstybės narės institucijos, siekiamos apriboti galimybes lošti, negali remtis viešąja tvarka, kad pateisintų tokias priemones, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje (65, 69, 72, 76 punktai ir rezoliucinė dalis).

2009 m. rugšėjo 8 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „Liga Portuguesa ir Bwin International“ (C-42/07, ECLI:EU:C:2009:519)

Bwin, lošimų internetu įmonė, kurios buveinė Gibraltare (Jungtinė Karalystė) ir kuri Portugalijoje neturi padalinių, siūlė azartinius lošimus interneto svetainėje. Jos serveriai buvo Gibraltare ir Austrijoje. *Liga*, privatinės teisės reglamentuojamas juridinis asmuo, kuriam priklauso visi profesionalaus futbolo varžybose Portugalijoje dalyvaujantys klubai, pakeitė pavadinimą, kad būtų pavadintas *Bwin Liga*, nes ši įmonė tapo pagrindine pirmosios Portugalijos futbolo lygos institucine rėmėja. *Liga* interneto svetainėje buvo nurodyta *Bwin* interneto svetainė ir pateikta nuoroda į ją.

Santa Casa lošimų departamentas vėliau priėmė sprendimus, kuriais paskirtos baudos *Liga* ir *Bwin* už tai, kad jos, viena vertus, vykdė socialinius lošimus ir, kita vertus, reklamavo šiuos lošimus. *Liga* ir *Bwin Tribunal de Pequena Instância Criminal do Porto* (Porto baudžiamasis teismas, Portugalija) pareiškė ieškinius dėl minėtų sprendimų panaikinimo, be kita ko, nurodydamos EB 43, 49 ir 56 straipsnius.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad kai nacionalinė priemonė yra vienu metu susijusi su keliomis pagrindinėmis laisvėmis, Teisingumo Teismas ją iš esmės vertina tik vienos iš šių laisvių atžvilgiu, jei paaiškėja, kad bylos aplinkybėmis kitos laisvės iš tikrųjų yra papildomos pirmosios atžvilgiu ir gali būti su ja susietos (47 punktas).

Toliau jis nustatė, kad tokiu teisės aktu apribojama EB 49 straipsniu garantuota laisvė teikti paslaugas, taip pat – atitinkamos valstybės narės gyventojų laisvė internetu užsisakyti kitoje valstybėje narėje siūlomų paslaugų. Vis dėlto nagrinėjamas apribojimas gali būti laikomas pateisinamu kovos su sukčiavimu ir nusikalstamumu tikslais.

Internetu siūlomų azartinių lošimų sektorius nėra suderintas Bendrijos lygmeniu. Taigi valstybė narė gali manyti, jog vien aplinkybė, kad privatus ūkio subjektas teisėtai internetu siūlo šio sektoriaus paslaugas kitoje valstybėje narėje, kur yra įsteigtas, negali būti laikoma pakankama nacionalinių vartotojų apsaugos nuo sukčiavimų ir nusikaltimų pavojaus garantija. Dėl to, kad vartotojas ir ūkio subjektas tiesiogiai nebendrauja, azartiniams lošimams internetu būdingas kitokio pobūdžio pavojus, kiek tai susiję su galimais sukčiavimais. Be to, negalima atmesti galimybės, kad ūkio subjektas, remiantis tam tikras sporto varžybas, už kurias jis renka lažybų įmokas, gali tiesiogiai ar netiesiogiai daryti poveikį šių varžybų rezultatui ir didinti savo pelną. EB 49 straipsniu nedraudžiamas valstybės narės teisės aktas, kuriuo privatiems ūkio subjektams, įsteigtiems kitose valstybėse narėse, kur jie teisėtai teikia analogiškas paslaugas, draudžiama minėtos valstybės narės teritorijoje internetu siūlyti azartinius lošimus (53, 54, 67–73 punktai ir rezoliucinė dalis).

2017 m. birželio 22 d. Sprendimas „Unibet International“ (C-49/16, ECLI:EU:C:2017:491)

Maltos įmonė *Unibet International* organizavo internetinius azartinius lošimus. 2014 m. *Unibet*, kuri turėjo leidimus, išduotus keliose valstybėse narėse, teikė azartinių lošimų paslaugas internetinėse svetainėse vengrų kalba, nors Vengrijoje ji neturėjo reikiamo leidimo. Vengrijos valdžios institucijos, pirma, įpareigojo laikinai nesuteikti prieigos iš Vengrijos prie *Unibet* interneto svetainių ir, antra, paskyrė *Unibet* baudą. Kitose valstybėse narėse įsteigtiems ūkio subjektams teoriškai galėjo būti suteiktas leidimas organizuoti internetinius azartinius lošimus, nes tokių paslaugų teikimas nebuvo apribotas valstybės monopolio teisėmis. Vis dėlto praktiškai jie negalėjo gauti tokio leidimo. Tokiomis aplinkybėmis *Fővárosi Közigazgatási és Munkügyi Bíróság* (Budapešto administracinių ir darbo bylų teismas) kreipėsi į Teisingumo Teismą siekdamas išsiaiškinti, ar nagrinėjami Vengrijos teisės aktai yra suderinami su laisvės teikti paslaugas principu.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad SESV 56 straipsnį reikia aiškinti taip, kad juo draudžiami nacionalinės teisės aktai, kuriuose numatyta koncesijų organizuoti internetinius azartinius lošimus suteikimo tvarka, jei juose yra diskriminacinių nuostatų kitose valstybėse narėse įsisteigusių ūkio subjektų atžvilgiu arba jei juose yra įtvirtintos nediskriminacinės nuostatos, tačiau jos taikomos nesilaikant skaidrumo arba įgyvendinamos taip, kad tam tikriems kitose valstybėse narėse įsisteigusiems konkurso dalyviams trukdoma ar tampa sudėtingiau pateikti savo kandidatūrą.

Teisės nuostata, pagal kurią patikimi azartinių lošimų organizatoriai turi būti bent dešimt metų vykde azartinių lošimų organizavimo veiklą šioje valstybėje narėje, lemia kitose valstybėse narėse įsisteigusių azartinių lošimų organizatorių blogesnę padėtį. Vien bendrojo intereso tikslo nurodymo nepakanka norint pateisinti tokį nevienodą vertinimą.

Nacionalinių teisės aktų nustatyta pareiga trejus metus valstybėje narėje vykdyti azartinių lošimų organizavimo veiklą nesukuria pranašumo priimančiojoje valstybėje narėje įsisteigusiems ūkio subjektams ir galėjo būti pateisinama bendrojo intereso tikslu. Svarbu, kad nagrinėjamos nuostatos būtų taikomos skaidriai visiems konkurso dalyviams. Šios sąlygos neatitinka nacionalinės teisės aktai, kuriais nebuvo pakankamai tiksliai apibrėžtos ekonomikos ministro įgaliojimų vykdymo sąlygos, taip pat techninės sąlygos, kurias turi įvykdyti azartinių lošimų organizatoriai, teikdami savo pasiūlymą (44–48 punktai, rezoliucinės dalies 1 punktas).

SESV 56 straipsnį reikia aiškinti taip, kad juo draudžiamos sankcijos, paskirtos už nacionalinės teisės nuostatų, įtvirtinančių koncesijų ir leidimų organizuoti azartinius lošimus tvarką, pažeidimus, jei paaiškėja, kad tokios nacionalinės teisės nuostatos nesuderinamos su šiuo straipsniu (51 punktas, rezoliucinės dalies 2 punktas).

5. Dalijimosi ekonomika

2017 m. gruodžio 20 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „Asociación Profesional Élite Taxi“ (C-434/15, ECLI:EU:C:2017:981)⁵¹

Elektroninė platforma *Uber* naudodama programėlę teikė atlygintą neprofesionalių vairuotojų, naudojančių savo transporto priemones, ryšių užmezgimo paslaugą. 2014 m. Barselonos miesto (Ispanija) taksi vairuotojus vienijanti profesinė asociacija pareiškė ieškinį *Juzgado de lo Mercantil no 3 de Barcelona* (Barselonos komercinių bylų teismas Nr. 3, Ispanija). Jos teigimu *Uber* veikla yra apgaulinga veikla ir turi būti laikoma nesąžiningos konkurencijos aktu. Komercinių bylų teismas manė, kad reikia patikrinti, ar *Uber* privalo turėti iš anksto išduotą administracinį leidimą. Jeigu aptariamai paslaugai taikoma Direktyva dėl paslaugų vidaus rinkoje⁵² arba Direktyva 98/34⁵³, *Uber* veiksmai negalėtų būti laikomi nesąžiningais.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusių teismo klausimai susiję su teisiniu nagrinėjamų paslaugų vertinimu ir kad jis turi jurisdikciją nagrinėti pateiktus klausimus (20, 21 punktai).

Tokia paslauga galėtų būti kvalifikuojama kaip „informacinės visuomenės paslauga“, kaip tai suprantama pagal Direktyvos 98/34/EB 1 straipsnio 2 punktą, į kurį daroma nuoroda Direktyvos 2000/31/EB 2 straipsnio a punkte. Ši paslauga yra „paprastai už atlyginimą per atstumą, elektroninėmis priemonėmis ir asmeniškai paslaugų gavėjo prašymu teikiama paslauga“.

⁵¹ Šis sprendimas buvo pristatytas 2017 m. Metiniame pranešime, p. 38.

⁵² 2006 m. gruodžio 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/123/EB dėl paslaugų vidaus rinkoje (OL L 376, 2006 12 27, p. 36).

⁵³ 1998 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/34/EB, nustatanti informacijos apie techninius standartus, reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisykles teikimo tvarką (OL L 204, 1998 7 21, p. 37; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 20 t., p. 337).

Tokia paslauga negali būti trumpai apibūdinta kaip tarpininkavimo paslauga, kurios esmė naudojantis išmaniam telefonui skirta programėle padėti užmegzti ryšį nuosavą transporto priemonę naudojančiam neprofesionaliam vairuotojui ir asmeniui, norinčiam mieste keliauti iš vienos vietos į kitą. Iš tiesų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismo nurodytu atveju paslaugos teikėjas tuo pat metu sukuria miesto transporto paslaugos pasiūlą, kuri dėl programėlės yra prieinama ir kurios bendrą veikimą jis užtikrina.

Be programėlės vairuotojai negalėtų teikti transporto paslaugų, o mieste iš vienos vietos į kitą norintys keliauti asmenys negalėtų pasinaudoti tų vairuotojų paslaugomis. Be to, *Uber* daro lemiamą įtaką sąlygoms, kuriomis tie vairuotojai teikia paslaugą, ir naudodama tokio paties pavadinimo programėlę nustato bent maksimalią pavėžėjimo kainą; prieš dalį šios sumos pervesdama neprofesionaliam transporto priemonės vairuotojui, ji paima šią sumą iš kliento. Kita vertus, ji atlieka tam tikrą transporto priemonių kokybės ir jų vairuotojų bei jų elgesio kontrolę ir, jei reikia, gali nebeleisti jiems teikti paslaugos. Taigi ši tarpininkavimo paslauga turi būti kvalifikuojama kaip „paslauga transporto srityje“ pagal Direktyvos 2006/123/EB 2 straipsnio 2 dalies d punktą, todėl ji nepatenka į minėtos direktyvos taikymo sritį (35, 37–40, 42, 43 punktai).

2018 m. balandžio 10 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „Uber France“ (C-320/16, ECLI:EU:C:2018:221)

Prancūzijos bendrovė *Uber France*, naudodama išmaniojo telefono mobiliąją programėlę teikusi paslaugą *Uber Pop*, kuri padeda užmegzti ryšį nuosavą transporto priemonę naudojančioms neprofesionaliems vairuotojams ir asmenims, norintiems važiuoti mieste, buvo kaltinama baudžiamajame procese už šios paslaugos teikimą. Ji teigė, kad Prancūzijos teisės nuostatos, kuriomis remiantis ji buvo kaltinama, yra techninis reglamentas dėl informacinės visuomenės paslaugos, kaip tai suprantama pagal Direktyvą dėl techninių standartų ir reglamentų⁵⁴. Pagal šią direktyvą valstybės narės įpareigojamos pateikti Europos Komisijai kiekvieno įstatymo ar kito teisės akto, nustatančio su informacinės visuomenės prekėmis ir paslaugomis susijusius techninius reglamentus, projektą. Šiuo atveju Prancūzijos valdžios institucijos nepranešė Komisijai apie atitinkamas baudžiamosios teisės nuostatas iki jų paskelbimo. Nagrinėdamas bylą *Tribunal de grande instance de Lille* (Lilio apygardos teismas, Prancūzija) kreipėsi į Teisingumo Teismą siekdamas išsiaiškinti, ar Prancūzijos valdžios institucijos turėjo iš anksto pranešti apie įstatymo projektą Komisijai.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad Direktyvos 98/34/EB, iš dalies pakeistos Direktyva 98/48/EB, 1 straipsnis ir Direktyvos 2006/123/EB 2 straipsnio 2 dalies d punktas turi būti aiškinami taip, kad nacionalinės teisės norma, numatanti baudžiamąsias sankcijas už tokios sistemos organizavimą, yra susijusi su „paslauga transporto srityje“ tiek, kiek taikoma tarpininkavimo paslaugai, kuri teikiama naudojantis išmaniam telefonui skirta programėle, ir yra bendros paslaugos, kurios pagrindinis elementas yra vežimo paslauga, sudedamoji dalis. Tokia paslauga nepatenka į šių direktyvų taikymo sritį (27 punktas ir rezoliucinė dalis).

Teisingumo Teismas priminė, kad byloje *Asociación Profesional Élite Taxi*, C-434/15 (žr. pirmesnį skyrelį) jis nusprendė, kad *UberPop* paslauga yra susijusi su transporto sritimi ir dėl tos priežasties nėra kvalifikuojama kaip informacinės visuomenės paslauga pagal Direktyvą 98/34. Anot Teisingumo Teismo, Prancūzijoje teikiama *UberPop* paslauga iš esmės tokia pati, kaip Ispanijoje teikiama tokia paslauga. Vadinas, Prancūzijos institucijos neprivalėjo iš anksto pranešti Komisijai apie byloje nagrinėjamo baudžiamojo įstatymo projektą.

⁵⁴ 1998 m. birželio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 98/34/EB, nustatanti informacijos apie techninius standartus, reglamentus ir informacinės visuomenės paslaugų taisykles teikimo tvarką (OL L 204, 1998 7 21, p. 37; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 20 t., p. 337).

6. PVM

2015 m. kovo 5 d. Sprendimai „Komisija / Prancūzija“ ir „Komisija / Liuksemburgas“ (C-479/13 ir C-502/13, ECLI:EU:C:2015:141 ir ECLI:EU:C:2015:143)

Prancūzijoje ir Liuksemburge buvo taikomas lengvatinis PVM tarifas elektroninių knygų tiekimui. Taigi nuo 2012 m. sausio 1 d. Prancūzijoje ir Liuksemburge elektroninių knygų tiekimui buvo taikomas atitinkamai 5,5 % ir 3 % PVM tarifas.

Šiuo atveju nagrinėjamos elektroninės (ar skaitmeninės) knygos apima elektroninio formato knygas, tiekiamas parsisiuntimo ar transliacijos („streaming“) iš interneto svetainės būdu už atlygį, kurias galima skaityti kompiuteryje, išmaniajame telefone, elektroninių knygų skaityklėje ar kitame skaitymo įrenginyje. Europos Komisija prašė Teisingumo Teismo konstatuoti, kad taikydami lengvatinį PVM tarifą elektroninių knygų tiekimui Prancūzija ir Liuksemburgas neįvykdė įsipareigojimų pagal PVM direktyvą⁵⁵.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad taikydami lengvatinį pridėtinės vertės mokesčio tarifą skaitmeninių ar elektroninių knygų tiekimui Prancūzija ir Liuksemburgas neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 2006/112/EB 96 ir 98 straipsnius ir Reglamentą (ES) Nr. 282/2011⁵⁶.

Iš tiesų, iš Direktyvos 2006/112/EB III priedo 6 punkto teksto matyti, kad lengvatinis pridėtinės vertės mokesčio tarifas taikomas sandoriams, susijusiems su visų pavidalų knygų tiekimu. Aišku, kad elektroninėms knygoms, kad jos galėtų būti skaitomos, reikalinga tam tikra laikmena, kaip antai kompiuteris, tačiau jis į elektroninių knygų tiekimą nėra įtrauktas. Be to, kaip matyti iš šios direktyvos 98 straipsnio 2 dalies antros pastraipos, Sąjungos teisės aktų leidėjas taip pat nusprendė atmesti bet kokią galimybę taikyti lengvatinį pridėtinės vertės mokesčio tarifą elektroniniu būdu teikiams paslaugoms. Elektroninių knygų tiekimas yra tokia paslauga todėl, kad jis negali būti laikomas prekių tiekimu, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 14 straipsnio 1 dalį, nes elektroninės knygos negalima laikyti materialiuoju turtu. Taip pat elektroninių knygų tiekimas atitinka paslaugų, kurios teikiamos elektroniniu tinklu, sąvoką, numatytą Reglamento (ES) Nr. 282/2011 7 straipsnio 1 dalyje.

Tokio aiškinimo negali paneigti mokesčių neutralumo principas, nes jis neleidžia išplėsti lengvatinio pridėtinės vertės mokesčio tarifo taikymo srities, nesant šiuo tikslu aiškiai suformuluotos nuostatos (27, 28, 33–36, 42, 43, 46 punktai ir rezoliucinė dalis).

2017 m. kovo 7 d. Sprendimas (didžioji kolegija) „RPO“ (C-390/15, ECLI:EU:C:2017:174)⁵⁷

Remiantis PVM direktyva⁵⁸, valstybės narės gali taikyti lengvatinius PVM tarifus spausdintiems leidiniams, pavyzdžiui, knygoms, laikraščiams ir periodiniams leidiniams. Kita vertus, skaitmeniniams leidiniams turi būti taikomas normalus PVM tarifas, išskyrus skaitmenines knygas, parduodamas laikmenomis (pavyzdžiui, CD-ROM). *Trybunał Konstytucyjny* (Konstitucinis Teismas, Lenkija), į kurį kreipėsi Lenkijos ombudsmenas, suabejojo dėl tokio apmokestinimo skirtumo teisėtumo. Jis Teisingumo Teismo klausė, viena vertus, ar jis suderinamas su vienodo požiūrio principu ir, kita vertus, ar Europos Parlamentas buvo pakankamai įtrauktas į teisėkūros procesą.

55 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyva 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos (OL L 347, 2006 12 11, p. 1).

56 2011 m. kovo 15 d. Tarybos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 282/2011, kuriuo nustatomos Direktyvos 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos įgyvendinimo priemonės (OL L 77, 2011 3 23, p. 1).

57 Šis sprendimas buvo pristatytas 2017 m. Metiniame pranešime, p. 24.

58 2006 m. lapkričio 28 d. Tarybos direktyva 2006/112/EB dėl pridėtinės vertės mokesčio bendros sistemos (OL L 347, 2006 12 11, p. 1), iš dalies pakeista 2009 m. gegužės 5 d. Direktyva 2009/47/EB, iš dalies keičiančia Direktyvos 2006/112/EB nuostatas, susijusias su lengvatiniais pridėtinės vertės mokesčio tarifais (OL L 116, 2009 5 9, p. 18).

Teisingumo Teismo teigimu, pareiga konsultuotis su Parlamentu per teisėkūros procedūrą Sutartyje numatytais atvejais reiškia, kad su juo kiekvieną kartą konsultuojamasi iš naujo, jeigu galutinai priimtas tekstas, skaitomas visas, iš esmės skiriasi nuo to, dėl kurio buvo konsultuojamasi su Parlamentu, nebent pakeitimai iš esmės atitinka paties Parlamento pageidavimus.

Reikia konstatuoti, kad Direktyvos 2006/112/EB III priedo 6 punkto tekstas yra tik redakciniu požiūriu supaprastintas pasiūlymo dėl direktyvos tekstas ir iš esmės jo turinys nebuvo pakeistas (26, 30–32, 34, 36 punktai).

Be to, išnagrinėjus prejudicinius klausimus nenustatyta jokia aplinkybė, kuri galėtų turėti įtakos Direktyvos 2006/112/EB III priedo 6 punkto arba šios direktyvos 98 straipsnio 2 dalies, siejamos su jos III priedo 6 punktu, galiojimui.

Reikia konstatuoti, kad, viena vertus, bet kokio fizinio pavidalo skaitmeninių knygų tiekimas ir, kita vertus, skaitmeninių knygų tiekimas elektroniniu būdu yra panašios situacijos. Šios nuostatos turi būti laikomos sukuriančiomis dviejų situacijų, kurios, atsižvelgiant į Sąjungos teisės aktų leidėjo siekiamą tikslą, yra panašios, skirtingą vertinimą. Kai konstatuojamas toks skirtingas vertinimas, vienodo požiūrio principas nėra pažeidžiamas, jeigu šis skirtingas vertinimas yra tinkamai pateisinamas. Taip yra tais atvejais, kai toks skirtingas vertinimas susijęs su nagrinėjamo teisės akto siekiamu teisėtu tikslu ir jei toks skirtingas vertinimas yra proporcingas siekiamam tikslui.

Šiuo atveju suprantama, kad priimdamas mokestinę priemonę Sąjungos teisės aktų leidėjas turi priimti politinius, ekonominius ir socialinius sprendimus arba turi atlikti sudėtingus vertinimus. Todėl šiuo klausimu jam reikia suteikti didelę diskreciją, ir teismo kontrolė turi apsiriboti akivaizdžios klaidos kontrole. Iš tiesų iš Tarybos ir Komisijos paaiškinimo matyti, kad būtina elektroniniu būdu teikiamoms paslaugoms taikyti aiškias, paprastas ir vienodas taisykles siekiant, kad šioms paslaugoms taikomas PVM tarifas galėtų būti aiškiai nustatytas ir kad taip apmokestinamiesiems asmenims ir nacionaliniams mokesčių administratoriams būtų palengvintas šio mokesčio administravimas. Leidžiant taikyti lengvatinį PVM tarifą skaitmeninių knygų teikimui elektroniniu būdu būtų pažeista visos Sąjungos teisės aktų leidėjo siekiamos priemonės darna (41, 42, 49, 51–54, 57, 59, 60, 66, 70, 72 punktai ir rezoliucinė dalis).